

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ЕКОНОМІКИ, МЕНЕДЖМЕНТУ ТА МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ БІЗНЕСУ ТА
МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ

МОНОГРАФІЯ

" <

докт.екон.наук, професор І. М. Посохов

докт.екон.наук, професор В. Г. Дюжев

канд.екон.наук Ю. В. Жадан

канд.екон.наук, доцент С.В. Сусліков

канд.екон.наук, доцент І.О. Новік

Харків
2022

УДК 339.9
Ф 79

Колектив авторів:

І. М. Посохов, В. Г. Дюжев, Ю. В. Жадан, С.В. Сусліков, І.О.Новік

Рецензенти:

В.Л. Дикань, д-р. екон. наук, проф., завідувач кафедри економіки та управління виробничим і комерційним бізнесом (Український державний університет залізничного транспорту)

С.В. Войтко, д-р. екон. наук, проф., завідувач кафедри міжнародної економіки (Національний технічний університет «Київський політехнічний інститут»),

Н.В. Корж, д-р. екон. наук, проф., професор кафедри менеджменту і адміністрування, (Вінницький торговельно-економічний інститут,

Київського національного торговельно-економічного університету).

В.Г. Шинкаренко, д-р. екон. наук, проф., професор кафедри менеджменту (Харківський національний автомобільно-дорожній університет).

Рекомендовано до друку Вченою радою Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (протокол № 2 від 4 лютого 2022 року).

Ф 79 **Формування механізму управління ризиками переробних підприємств: монографія** / За ред. І. М. Посохова, В. Г. Дюжева, Ю. В. Жадан, С. В. Суслікова, І. О. Новік. – Харків: Видавництво Іванченка І. С., 2022. – 278 с. : іл.

ISBN 978-617-8059-36-1.

Монографія досліджує науково-методичні та практичні питання формування механізму управління ризиками переробних підприємств. Представлені результати досліджень теоретичних аспектів управління ризиками переробних підприємств, науково-методичні підходи до оцінки ризиків переробних підприємств олійно-жирової галузі України, науково-методичні рекомендації з формування механізму управління ризиками переробних підприємств олійно-жирової галузі України.

Призначена для економістів наукових співробітників, викладачів, аспірантів, керівників та фахівців органів державного управління, керівників та топ-менеджерів корпорацій, фахівців та практиків, що цікавляться проблемами ризик-менеджменту та працюють у різних галузях економіки.

УДК 339.9

ISBN 978-617-8059-36-1

© І. М. Посохов, В.Г. Дюжев,
Ю.В. Жадан, С.В. Сусліков, І.О. Новік 2022
© НТУ «ХП», 2022

АНОТАЦІЯ

Посохов І.М., " 0' 0" " . В., Сусліков С. В., Новік І.О.
Формування механізму управління ризиками переробних підприємств.

Монографію присвячено розробці і науковому обґрунтуванню теоретичних і науково-методичних підходів до формування механізму управління ризиками переробних підприємств України.

На підставі аналізу еволюції поглядів на сутність поняття «ризик» виокремлено чотири етапи становлення і розвитку теоретичної концепції управління ризиками та її методичного інструментарію: I етап (XIII ст. – друга третина XVIII ст.) – перші спроби осмислити поняття «ризик», який асоціюється з небезпекою настання негативних наслідків; II етап (остання третина XVIII ст. – кінець XIX ст.) – становлення уявлень про ризик як чиннику формування прибутку; III етап (кінець XIX ст. – середина XX ст.) – формування концепції ризиків у підприємницькій діяльності; IV етап (50-60-ті роки XX ст. по теперішній час) – формування сучасних концепцій управління ризиками (теорія портфельних інвестицій, теорія нечітких множин і нечіткої логіки та ін.). Така періодизація дає змогу в більш раціональний спосіб впорядкувати масив емпіричної та теоретичної інформації стосовно становлення уявлень про економічну природу ризику.

Узагальнення та систематизація сучасних наукових підходів до розуміння економічної сутності понять «ризик» та «управління ризиками», дозволило виділити найістотніші ознаки та властивості ризиків (об'єкт, суб'єкт, джерело, наслідки, причини й умови виникнення та існування), які конкретизують особливості їх виникнення, існування та запобігання в умовах невизначеності, та запропонувати їх авторські дефініції. Це сприяє

подоланню неоднозначності розуміння їх економічної сутності та розпливчастості термінології теорії управління ризиками.

На основі критичного аналізу основних переваг та недоліків існуючих класифікацій ризиків розроблено фасетно-ієрархічну класифікацію ризиків переробних підприємств, що передбачає одночасне їх групування на трьох ієрархічних рівнях джерел походження (глобальному, галузевому та рівні самих підприємств) за екзогенними і ендогенними причинами та об'єктивною і суб'єктивною природою виникнення. Запропонована класифікація враховує специфіку, характер та умови діяльності переробних підприємств та сприяє спрощенню процесу ідентифікації ризиків для цілей їх якісної і кількісної оцінки.

Розроблено структурно-логічну схему формування механізму управління ризиками переробних підприємств та обґрунтовано її складові елементи, що є сукупністю суб'єктів, об'єктів, мети, завдань, принципів, функцій, методів та інструментів, які забезпечують управлінський вплив на ризики залежно від рівня їх виникнення. Такий підхід дозволяє встановити рівень ризикованості діяльності переробних підприємств, сформувати склад організаційно-економічних заходів, спрямованих на мінімізацію та нейтралізацію ризиків, та оцінити ефективність їх впровадження.

Доведено, що олійно-жирові підприємства відіграють надзвичайно важливу роль в економіці України, експортний потенціал яких є джерелом валютних надходжень, стимулом розвитку аграрних підприємств та підприємств харчової промисловості. Встановлено, що чинником економічного зростання підприємств олійно-жирової галузі, щорічного збільшення їх переробних потужностей та обсягів виробництва є інноваційний розвиток, який характеризується високою конкурентоспроможністю готової продукції та її експортною орієнтацією; впровадженням новітніх технологій комплексної переробки олійної сировини, виробництво нерафінованої і рафінованої соняшникової олії, маргарину, майонезу і побічних продуктів – шроту та лушпиння, останній з

яких є альтернативним джерелом енергії.

Розвинуто науково-практичний підхід до якісної оцінки впливу екзогенних та ендогенних, об'єктивних і суб'єктивних ризиків на господарську діяльність переробних підприємств олійно-жирової галузі шляхом проведення експертного опитування та економіко-статистичної обробки його результатів. Використання такого підходу надає можливість здійснити ранжування ідентифікованих ризиків за відносною вагомістю впливу та визначити найбільш ризиковані напрями діяльності підприємства.

Розроблено методичний підхід до кількісної оцінки фінансових ризиків переробних підприємств олійно-жирової галузі на основі використання нормативного методу. Запропоновано оцінювання майнових ризиків, ризиків втрати ліквідності, платоспроможності, ділової активності та прибутковості підприємства здійснювати на основі співставлення науково-обґрунтованої системи фінансово-економічних коефіцієнтів та відповідних їм динамічних, порівняльних, статичних і комбінованих нормативів. Використання такого підходу дає змогу визначати частоту появи та ступень впливу фінансових ризиків на діяльність олійно-жирових підприємств у короткостроковій перспективі та використовувати зазначені результати для інформаційної підтримки процесу підготовки та прийняття управлінських рішень.

Вдосконалено методичний підхід до інтегральної оцінки ризиків переробних підприємств олійно-жирової галузі, який базується на результатах логіт-моделювання ризикованості діяльності олійно-жирових підприємств в динаміці, побудованої на головних компонентах за групами фінансових ризиків підприємства. Запропонований підхід дає можливість отримати узагальнюючу оцінку рівня ризикованості діяльності олійно-жирових підприємств та використати зазначені результати для розробки складу організаційно-економічних заходів, спрямованих на його мінімізацію.

Удосконалено методичний інструментарій маржинального аналізу діяльності переробних підприємств олійно-жирової галузі з урахуванням невизначеності реалізації господарських рішень. Для оцінювання рівня

ризик у в умовах стохастичної невизначеності класичного типу запропоновано використання геометричної ймовірності та її емпіричні оцінки. За результатами імітаційного моделювання основних показників CVP-аналізу (costs-volume-profit) сформовано множину сценаріїв беззбиткового обсягу виробництва соняшникової олії з урахуванням фактору ризику, поведінки цін і змінних витрат. Запропонована імітаційна модель є основою для розв'язання оптимізаційних завдань беззбиткового обсягу виробництва олійно-жирової продукції та прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності і ризику.

Для мінімізації можливих втрат у фінансово-господарській діяльності переробних підприємств олійно-жирової галузі, що виникають внаслідок дії найбільш небезпечних ризиків (зокрема, фінансових, техніко-технологічних, кадрових та ін.), рекомендовано передавати відповідальність за них третім особам шляхом страхування. Встановлено, що одним із вирішальних факторів укладання договору страхування ризиків для підприємства (страхувальника) та страхової компанії (страховика) є розмір франшизи, оптимальний рівень якої запропоновано визначати на основі рівномірного розподілу випадкових збитків підприємства з урахуванням ступеню ризикованості його діяльності та схильності / несхильності керівництва до ризику. Даний підхід рекомендовано для використання переробними підприємствами олійно-жирової галузі при трансфері фінансових, виробничих, комерційних та інших ризиків.

Обґрунтовано систему організаційно-економічних заходів, спрямованих на формування здатності переробних підприємств олійно-жирової галузі протистояти впливу негативних наслідків прояву ризиків на їх поточну діяльність, практична реалізація яких передбачає впровадження ризикозахисного механізму та удосконалення його організаційно-ресурсного забезпечення. Удосконалення організаційно-ресурсного забезпечення потребує чіткої координації між його організаційно-управлінською, кадровою, фінансовою, інформаційно-аналітичною, матеріально-технічною

та нормативно-правовою складовими. Організаційно-управлінське забезпечення спрямоване на організацію процесу управління ризиками на підприємстві, формування єдиної методологічної бази з управління ризиками, розробку функціонально-посадових обов'язків фахівців з ризик-менеджменту, застосування сучасних технологій управління ризиками; кадрове – на підготовку висококваліфікованих фахівців з ризик-менеджменту; фінансове – на створення резервів для фінансування заходів з управління ризиками та компенсацію збитків від наслідків їх прояву; інформаційно-аналітичне – на збір, аналіз та обробку інформації про ризикованість фінансово-господарської діяльності підприємства; матеріально-технічне – на наявність сучасної комп'ютерної техніки та ліцензійних програм з управління ризиками; нормативно-правове – на розробку та впровадження норм, правил, регламентів з управління ризиками підприємства.

Запропоновано оцінку ефективності впровадження механізму управління ризиками на переробних підприємствах олійно-жирової галузі здійснювати на підставі використання чинника *NPV*.

Доведено, що удосконалення складових елементів організаційно-економічного механізму управління ризиками переробних підприємств є підґрунтям для прийняття раціональних і обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на мінімізацію та упередження виникнення ризиків, досягнення високого рівня фінансової стійкості, прибутковості і конкурентоспроможності промислових підприємств.

Ключові слова: ризик, управління ризиками, механізм управління ризиками, переробні підприємства, оцінка ризиків, маржинальний аналіз, організаційно-економічне забезпечення, ефективність.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	9
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ	17
1.1. Еволюція наукових поглядів на економічну сутність понять «ризик» та «управління ризиками».....	17
1.2. Класифікація ризиків переробних підприємств.....	35
1.3. Складові елементи механізму управління ризиками переробних підприємств	47
Висновки до розділу 1.....	70
РОЗДІЛ 2 НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ РИЗИКІВ ПЕРЕРОБНИХ ОЛІЙНО-ЖИРОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ.....	73
2.1. Характеристика діяльності переробних олійно-жирових підприємств України в контексті ідентифікації ключових ризиків	73
2.2. Якісна оцінка ризиків переробних підприємств.....	94
2.3. Нормативний та інтегральний підходи до кількісної оцінки фінансових ризиків переробних підприємств.....	104
Висновки до розділу 2.....	130
РОЗДІЛ 3 ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ПЕРЕРОБНИХ ОЛІЙНО-ЖИРОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ	133
3.1. СVP-аналіз діяльності переробних підприємств як засіб прийняття обґрунтованих управлінських рішень за умов невизначеності	133
3.2. Страхування як сучасний інструмент управління ризиками переробних олійно-жирових підприємств	154
3.3. Удосконалення механізму управління ризиками переробних підприємств та його організаційно-ресурсного забезпечення.....	163
Висновки до розділу 3.....	193
ВИСНОВКИ	195
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	200
ДОДАТКИ	231

ВСТУП

Актуальність теми. Переробна промисловість є потужним сектором національної економіки, в якій створюється близько 12 % валового внутрішнього продукту країни. Однією з провідних галузей переробної промисловості та рушійних сил зростання національної економіки є олійно-жирова галузь, яка щороку демонструє високі темпи нарощування переробних потужностей, обсягів виробництва та експорту продукції. За останні п'ять років виробничі потужності переробних олійно-жирових підприємств збільшилися в 1,3 рази, сягнув 24 млн. тонн переробки олійного насіння на рік, а обсяги виробництва продукції зросли в 1,6 рази. Важливість переробних олійно-жирових підприємств для національної економіки стає більш помітною в контексті зовнішньої торгівлі. Частка експорту олійно-жирової продукції в загальному експорті товарів та послуг України у 2019 р. становила 9,4 %. Соняшникова олія українського виробництва експортується в 134 країни, а її частка у загальносвітовому експорті становить майже 60%. Проте, незважаючи на певні здобутки переробних олійно-жирових підприємств, слід враховувати, що їх функціонування та розвиток відбувається в умовах невизначеності та швидких змін зовнішнього і внутрішнього середовища, що породжує появу широкого розмаїття ризиків, здатних призвести до значних матеріальних, фінансових, трудових та інших втрат, а іноді і до банкрутства підприємства.

Проблеми управління ризиками діяльності підприємств в різних сферах економіки розглядалися в працях провідних вчених: О. Альгіна [2], І. Балабанова [5], В. Вітлінського [28-31], Г. Великоіваненко [28], Н. Внукової [32], В. Глуценка [40], П. Грабового [42], В. Гранатурова [44], Т. Давидюк [46], В. Диканя [48], С. Ілляшенка [85], Р. Качалова [93], Г. Клейнера [98], Н. Корж [103-104], М. Круї [110], І. Посохова [171-186], В. Прохорової [188-189], О. Устенка [227], О. Шапкіна [247], А. Шегди [250] та ін. Дослідженню ризиків в діяльності промислових підприємств

присвятили свої праці: Ю. Калюжна [90], Н. Краснокутська [108], О. Кузьмін [114], В. Лук'янова [128], А. Медведєва [137], В. Міщенко [145], П. Перєрва [166], Л. Соколова [208] та інші науковці. Питання формування механізму управління ризиками досліджували такі науковці, як: І. Вахович [24], І. Вербіцька [25], О. Рудич [192], Ю. Тюленєва [220], Т. Цвігун [236], Н. Осьмьоркіна [160], А. Дуброва [56-57]. Разом з тим, незважаючи на наявність значної кількості наукових досліджень, ряд питань, присвячених формуванню механізму управління ризиками переробних підприємств, все ще потребує доопрацювання. Зокрема, вдосконалення теоретичних засад управління ризиками, обґрунтування доцільності використання окремих форм, методів, інструментів і процедур для їх ідентифікації та оцінювання, створення ефективного механізму управління ризиками переробних підприємств.

Таким чином, розробка та наукове обґрунтування теоретичних і науково-методичних підходів до формування механізму управління ризиками переробних підприємств є актуальним науково-практичним завданням, яке потребує подальшого доопрацювання і визначає напрям наукового дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Наукове дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт кафедри менеджменту інноваційного підприємництва та міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»: «Управління ризиками та конкурентоспроможністю промислових підприємств в умовах невизначеності ринкової середовища» (ДР № 0117U004810), в якій здобувачем розроблено методичні рекомендації щодо управління ризиками переробних олійно-жирових підприємств України, спрямованих на підвищення рівня їх конкурентоспроможності; кафедри економічного аналізу та обліку Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»: «Формування організаційно-економічного механізму управління галузевими і

підприємницькими ризиками» (ДР № 0118U007156), в якій здобувачем розроблено методичні підходи до якісної та кількісної оцінки галузевих і підприємницьких ризиків; «Формування інформаційно-аналітичного забезпечення процесу підготовки і прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності та ризику» (ДР № 0118U007157), в якій авторами розроблено методичний інструментарій маржинального аналізу діяльності переробних підприємств з урахуванням невизначеності реалізації господарських рішень.

Мета і завдання дослідження. Метою монографії є розробка і наукове обґрунтування теоретичних і науково-методичних підходів до формування механізму управління ризиками переробних підприємств України.

Відповідно до зазначеної мети поставлені та вирішені завдання:

- уточнити понятійний апарат теорії управління ризиками;
- удосконалити класифікацію ризиків переробних підприємств з урахуванням специфіки їх діяльності;
- удосконалити теоретико-методичні підходи до формування складових елементів механізму управління ризиками переробних підприємств;
- розвинути науково-практичний підхід до якісної оцінки ризиків переробних олійно-жирових підприємств;
- запропонувати методичний підхід до кількісної оцінки фінансових ризиків переробних олійно-жирових підприємств;
- сформувати підхід до інтегральної оцінки ризиків переробних олійно-жирових підприємств;
- вдосконалити методичний інструментарій маржинального аналізу діяльності переробних олійно-жирових підприємств з урахуванням невизначеності реалізації господарських рішень;
- обґрунтувати систему організаційно-економічних заходів, спрямованих на мінімізацію та нейтралізацію ризиків переробних олійно-жирових підприємств.

Об'єктом дослідження є процеси формування механізму управління ризиками переробних підприємств.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних і науково-методичних положень щодо формування механізму управління ризиками переробних підприємств.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та виконання визначених завдань у роботі використано сукупність загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, а саме: абстрагування, узагальнення, конкретизації, морфологічного аналізу – для уточнення понятійного апарату теорії управління ризиками; контент-аналізу, систематизації – для формування класифікації ризиків переробних підприємств; аналізу і синтезу, системний підхід – для розробки механізму управління ризиками переробних підприємств; монографічний, експертний, нормативний, статистичні та економіко-математичні методи – для обґрунтування результатів якісної, кількісної та інтегральної оцінки ризиків переробних підприємств; спостереження, маржинального аналізу та імітаційного моделювання – для обґрунтування прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності та ризику; таблично-графічний – для формалізації, систематизації, надання наочності і схематичного зображення теоретичних і практичних положень монографії.

Інформаційну базу складають: законодавчі акти України; міжнародні та вітчизняні нормативно-правові документи; офіційні матеріали Державної служби статистики України, УкрНДІОЖ НААН України, асоціації виробників «Укроліяпром», міжнародних організацій, інформаційно-аналітичних і консалтингових агентств; офіційних сайтів установ, організацій і підприємств; дані фінансової та статистичної звітності переробних олійно-жирових підприємств України; матеріали Міжнародних наукових конференцій; наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених із

досліджуваної проблематики; результати анкетних опитувань та інших досліджень.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в такому:

удосконалено:

– сутність поняття «ризик» та «управління ризиками», які на відміну від існуючих трактувань, враховують найістотніші ознаки і властивості ризиків, конкретизують особливості їх виникнення, існування та запобігання в умовах невизначеності, що сприяє подоланню неоднозначності розуміння їх економічної сутності та поглибленню теоретичного підґрунтя теорії управління ризиками;

– класифікацію ризиків переробних підприємств, що на відміну від наявних, враховує специфіку, характер та умови їх діяльності та базується на систематизації екзогенних та ендогенних причин, об'єктивної і суб'єктивної природи виникнення ризиків на всіх рівнях джерел походження, що сприяє більш точній їх ідентифікації в процесі якісної та кількісної оцінки;

– структурно-логічне втілення формування елементів механізму управління ризиками переробних підприємств, яка, на відміну від існуючих, відображає взаємодію та взаємозв'язки між її окремими складовими, що дає змогу оптимізувати логічну послідовність управлінських дій та конкретизувати вибір засобів та заходів впливу на ризики;

набули подальшого розвитку:

– науково-практичний підхід до якісної оцінки ризиків переробних олійно-жирових підприємств, який на відміну від відомих, ґрунтується на експертній оцінці екзогенних та ендогенних, об'єктивних і суб'єктивних ризиків, що дає змогу ідентифікувати, встановити причини виникнення та здійснити їх ранжування відповідно вагомості впливу;

– методичний підхід до кількісної оцінки фінансових ризиків переробних олійно-жирових підприємств, який на відміну від наявних, базується на співставленні системи фінансово-економічних показників, що характеризують майнові ризики, ризики втрати ліквідності,

платоспроможності, ділової активності та прибутковості, з відповідними динамічними, порівняльними, статичними і комбінованими нормативами та оцінюванні їх поведінки в часі, що надає можливість визначати ймовірність появи ризиків і ступень їх впливу на діяльність підприємств та приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо їх мінімізації або уникнення;

– методичний підхід до інтегральної оцінки ризиків переробних олійно-жирових підприємств, який на відміну від існуючих, передбачає виокремлення головних компонент за групами фінансових коефіцієнтів та побудову на їх основі логіт-моделі ризикованості діяльності підприємств в динаміці, що є підґрунтям для розробки програми заходів з управління ризиками;

– методичний інструментарій маржинального аналізу діяльності переробних олійно-жирових підприємств з урахуванням невизначеності реалізації господарських рішень, який на відміну від існуючих, базується на результатах емпіричної оцінки ризикованості діяльності олійно-жирових підприємств в зонах абсолютної та ймовірної збитковості та імітаційного моделювання показників CVP-аналізу, що дає змогу підвищити обґрунтованість прийняття управлінських рішень при виборі стратегії розвитку підприємства, формуванні його асортиментної та цінової політики;

– система організаційно-економічних заходів, спрямованих на мінімізацію та нейтралізацію ризиків переробних олійно-жирових підприємств, яка на відміну від існуючих, ґрунтується на результатах комплексної оцінки ризиків та маржинального аналізу діяльності підприємств в умовах невизначеності, що дає змогу уникати можливих втрат від негативних наслідків прояву ризиків.

Практична значимість отриманих результатів для управління підприємствами полягає в розробці та розвитку підходів до управління ризиками їх господарської діяльності в умовах невизначеності. Запропоновано методичні підходи до якісної, кількісної та інтегральної оцінки ризиків олійно-жирових підприємств з урахуванням галузевої

специфіки їх діяльності. Розроблено практичні рекомендації щодо ідентифікації екзогенних та ендегенних, суб'єктивних та об'єктивних ризиків переробних олійно-жирових підприємств на основі запропонованої фасетно-ієрархічної класифікації. Доведено до рівня практичної реалізації можливість застосування результатів імітаційного моделювання основних показників СВР-аналізу при виборі стратегії розвитку підприємства, формуванні його асортиментної та цінової політики. Запропоновано методичний підхід до оцінки ефективності механізму управління ризиками переробних олійно-жирових підприємств на основі порівняння чистої приведеної вартості до та після його впровадження. Результати роботи впроваджені на підприємствах: ТОВ «ВП Слобожанський продукт» (м. Харків, довідка №7 від 09.12.2019 р.), ТОВ «БІТУБІ ГРУП» (м. Харків, довідка № 3 від 11.02.2020 р.), ТОВ «ТД ВІСКОНТІ» (м. Харків, довідка № 5 від 17.07.2020 р.).

Результати наукового дослідження використано в навчальному процесі підготовки бакалаврів та магістрів в Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» при викладанні дисциплін «Управління ризиками і страхування діяльності підприємства», «Ризик прийняття управлінських рішень в підприємницькій діяльності», «Ризик-менеджмент» для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» (м. Харків, акт від 17.07.2020 р.).

Особистий внесок авторів. Усі положення та результати наукового дослідження одержані авторами особисто. Серед них: уточнення економічної сутності понять «ризик» та «управління ризиками»; вдосконалення класифікації ризиків переробних підприємств; розробка структурно-логічної схеми формування елементів механізму управління ризиками переробних підприємств; вдосконалення методичних підходів до якісної, кількісної та інтегральної оцінки ризиків переробних олійно-жирових підприємств; вдосконалення методичного інструментарію маржинального аналізу діяльності переробних олійно-жирових підприємств з урахуванням невизначеності реалізації господарських рішень; обґрунтування системи

організаційно-економічних заходів, спрямованих на мінімізацію та нейтралізацію ризиків переробних олійно-жирових підприємств.

Апробація результатів монографії. Основні положення і практичні результати дослідження доповідались на Міжнародних науково-практичних конференціях: «Стратегії інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність» (Харків, 2015, 2017), «Маркетинг інновацій і інновації у маркетингу» (Суми, 2016), «The development of international competitiveness: state, region, enterprise» (Lisbon, Portugal, 2016), «Perspectives in science for 2017» (Philadelphia, USA, 2017), «Європейська інтеграція: історичний досвід та економічні перспективи» (Одеса, 2017), «Менеджмент розвитку соціально-економічних систем у новій економіці» (Полтава, 2017), «Дослідження та оптимізація економічних процесів «Оптimum–2017» (Харків, 2017), «Європейський вектор модернізації економіки: креативність, прозорість та сталий розвиток» (Харків, 2018), «Modeling, Development and Strategic Management of Economic System» (Ivano-Frankivsk, 2019).

ВИСНОВКИ

У монографії вирішено науково-практичне завдання щодо розробки та наукового обґрунтування теоретичних і науково-методичних підходів до формування механізму управління ризиками переробних підприємств. Основні висновки та результати, які отримано у процесі дослідження, полягають у такому:

1. За результатами критичного аналізу існуючих підходів до визначення понять «ризик» та «управління ризиками» встановлено, що більшість з них не враховують всієї сукупності їх найважливіших ознак і властивостей та в повній мірі не розкривають їх економічної сутності. Враховуючи зазначене, у роботі виокремлено такі істотні ознаки ризику, як об'єкт, суб'єкт, джерело, наслідки, причини й умови виникнення та існування, які покладено в основу авторських дефініцій «ризик» та «управління ризиками». Вдосконалення теоретичних засад теорії управління ризиками дозволило визначити основні напрямки дослідження та подальшого розвитку науково-методичних положень у цій сфері.

2. На підставі узагальнення та систематизації існуючих класифікацій ризиків, критичного аналізу їх основних переваг та недоліків, запропоновано фасетно-ієрархічну класифікацію ризиків переробних підприємств, особливістю якої є одночасне їх групування за причинами (екзогенні та ендогенні) та природою (об'єктивні та суб'єктивні) виникнення на трьох ієрархічних рівнях джерел їх походження (глобальному, галузевому та рівні самих підприємств). Запропонована класифікація сприятиме удосконаленню організаційно-економічного механізму управління ризиками в частині спрощення процесу їх ідентифікації та оцінки, підвищення обґрунтованості прийняття управлінських рішень, спрямованих на запобігання та/або подолання негативних наслідків від настання ризикових подій.

3. Обґрунтовано складові елементи формування механізму управління ризиками переробних підприємств та побудовано його структурно-логічну схему. Організаційно-економічний механізм представлено як систему функцій, принципів, форм, методів, інструментів та процедур, що забезпечують управлінський вплив на ризики залежно від рівня їх виникнення, з виділенням якісних та кількісних методів їх оцінки на мікрорівні. Запропонований підхід дозволяє встановити рівень ризикованості діяльності переробних підприємств, розробити склад організаційно-економічних заходів, спрямованих на мінімізацію та нейтралізацію ризиків, та оцінити ефективність їх впровадження.

4. Запропоновано науково-практичний підхід до якісної оцінки впливу екзогенних та ендогенних, об'єктивних і суб'єктивних ризиків на господарську діяльність переробних олійно-жирових підприємств шляхом проведення експертного опитування та економіко-статистичної обробки його результатів. Виокремлено основні етапи проведення експертного опитування, що передбачають: формулювання мети та постановку завдань; встановлення відповідальних осіб; відбір групи експертів; розробку анкети; економіко-статистичну обробку результатів опитування; оцінку узгодженості думок експертів та достовірності проведення анкетування; інтерпретацію отриманих результатів для підготовки управлінських рішень. Використання такого підходу надає можливість здійснити групування ідентифікованих ризиків за відносною вагомістю впливу та визначити напрями діяльності підприємства з підвищеною ризикованістю.

5. Розроблено методичний підхід до кількісної оцінки фінансових ризиків переробних олійно-жирових підприємств на основі використання нормативного методу. Запропоновано оцінювання майнових ризиків, ризиків втрати ліквідності, платоспроможності, ділової активності та прибутковості підприємства здійснювати за допомогою науково-обґрунтованої системи фінансово-економічних коефіцієнтів та відповідних їм динамічних,

порівняльних, статичних і комбінованих нормативів. Використання такого підходу дає змогу визначати частоту появи та ступень впливу фінансових ризиків на діяльність олійно-жирових підприємств у короткостроковій перспективі та використовувати зазначені результати для інформаційної підтримки процесу підготовки та прийняття управлінських рішень.

6. Вдосконалено методичний підхід до інтегральної оцінки ризиків переробних олійно-жирових підприємств, який базується на результатах логіт-моделювання ризикованості діяльності олійно-жирових підприємств в динаміці, побудованої на головних компонентах за групами фінансових коефіцієнтів, що характеризують «Майновий стан», «Ліквідність», «Платоспроможність», «Ділову активність» та «Рентабельність» підприємства. Запропонований методичний підхід дає можливість отримати узагальнюючу оцінку рівня ризикованості діяльності олійно-жирових підприємств та використати зазначені результати для розробки складу організаційно-економічних заходів, спрямованих на його мінімізацію.

7. Вдосконалено методичний інструментарій маржинального аналізу діяльності переробних олійно-жирових підприємств з урахуванням невизначеності реалізації господарських рішень. Доведено, що в умовах стохастичної невизначеності класичного типу, коли відомі закони розподілу ймовірностей збитку від очікуваної негативної події, при умові наявності у достатньому обсязі статистичних даних, для оцінювання рівня ризику можливе використання геометричної ймовірності та її емпіричних оцінок. За результатами імітаційного моделювання основних показників CVP-аналізу (costs-volume-profit) сформовано множину сценаріїв беззбиткового обсягу виробництва соняшникової олії в залежності від поведінки цін і змінних витрат з урахуванням фактору ризику. Запропонований методичний інструментарій сприятиме підвищенню обґрунтованості прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності та ризику при виборі стратегії розвитку підприємства,

формуванні його асортиментної та цінової політики.

Удосконалено науково-методичний підхід до обчислення оптимального рівня страхової премії олійно-жирових підприємств України, як складову вибору оптимального методу страхування ризиків та систем управління ризиками переробних підприємств, що має такі результати: запропоновано формулу для обчислення оптимального рівня страхової премії; аналіз її поведінки та отримано лінійну залежність між оптимальним рівнем страхової премії і правим кінцем інтервалу рівномірного розподілу випадкових збитків підприємства. Використання даного науково-методичного підходу, як складової систем управління ризиками переробних підприємств олійної жирової галузі, дозволяє підвищити достовірність обчислення оптимального рівня страхової премії та ефективність страхування ризиків олійно-жирових підприємств та страхових компаній України та вдосконалити методологію управління ризиками.

8. Розроблено систему організаційно-економічних заходів, спрямованих на формування здатності переробних олійно-жирових підприємств протистояти впливу негативних наслідків прояву ризиків на їх поточну діяльність, практична реалізація яких передбачає впровадження ризикозахисного механізму, удосконалення його організаційно-ресурсного забезпечення та організаційної структури управління підприємством шляхом створення підрозділу з ризик-менеджменту, конкретизацією його основних завдань і функцій.

Запропоновано оцінку ефективності впровадження механізму управління ризиками олійно-жирових підприємств здійснювати на підставі використання чинника NPV, що дозволить підвищити обґрунтованість прийняття управлінських рішень.

9. Основні результати доведено до рівня конкретних методичних розробок та рекомендацій, які використовуються в практичній діяльності олійно-жирових підприємств України, зокрема

ТОВ «ВП Слобожанський продукт», ТОВ «БІТУБІ ГРУП», ТОВ «ГД ВІСКОНТІ» та впроваджено у навчальний процес для підготовки бакалаврів та магістрів за спеціальністю 073 «Менеджмент» в Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алклычев А. М. Совершенствование системы финансового обеспечения затрат основной деятельности сельскохозяйственных организаций / А. М. Алклычев, А. И. Магомедов, З. М. Раджабов. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.ipr-ras.ru/articles/radzhabov14-01.pdf>
2. Альгин А. П. Риск и его роль в общественной жизни / А. П. Альгин. – М.: Мысль, 1989. – 187 с.
3. Андрейчикова А. М. Еволюція поглядів на проблему ризику в економічній науці / А. М. Андрейчикова // Економічний вісник. – 2014. - №1. – С. 38-49.
4. Базілінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 328 с.
5. Балабанов И. Т. Риск-менеджмент / И. Т. Балабанов. – М.: Финансы и статистика, 1996. – 192 с.
6. Балджи М. Д. Удосконалення процесу управління економічними ризиками при прийнятті народногосподарських рішень / М. Д. Балджи // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2013. – № 4 (51). – С. 197- 204.
7. Баш Л. М. Современный словарь иностранных слов: толкование, словоупотребление, словообразование, этимология / Л. М. Баш. – М. : Вече, 2012. – 959 с.
8. Бежик Н. Метод Монте-Карло в анализе рисков компании: содержание и использование / Н. Бежик, А. Усихина, С. Темерова, И. Карпова // Научные идеи, прикладные исследования и проекты стратегий эффективного развития экономики : сборник статей-презентаций научно-исследовательских работ ; Образовательно-научный центр «Финансы». – М. : Аудитор, 2016. – С. 199-202.
9. Белл Э. Т. Творцы математики: Предшественники современной математики / Э. Т. Белл; [пер. с англ. Н. С. Киро]; под. ред. и с доп. С. Н. Киро. -

М.: Просвещение, 1979. – 256 с.

10. Бендарский Д. А. Сущность и классификация рисков для научно-производственного предприятия атомной отрасли / Д. А. Бендарский // Экономический анализ: теория и практика. – 2014. – № 26 (377). – С. 54-66.

11. Бернстайн П. Против богов: укрощение риска / П. Бернстайн ; [пер. с англ.]. – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2000. – 400 с.

12. Білик М. Д. Фінансові результати діяльності малих підприємств: оцінка та прогнозування : монографія / М. Д. Білик, Т. О. Білик. – Київ : ТОВ «ПанТот», 2012. – 280 с.

13. Бланк И. А. Управление финансовыми рисками / И. А. Бланк. – К.: Ника-Центр, 2005. – 600 с.

14. Блауг М. 100 великих экономистов после Кейнса / М. Блауг; пер. с англ. под. ред. М. А. Сторчевого. – СПб.: Экономическая школа, 2009. - 384 с.

15. Блауг М. Экономическая мысль в ретроспективе / М. Блауг; [ред.: В. С. Автономов и др.]. - 4-е изд. - М.: Дело Лтд, 1994. - 687 с.

16. Близнюк О. П. Управління фінансовими ресурсами підприємств роздрібної торгівлі : монографія / О. П. Близнюк, А. П. Брезинська, О. М. Іванюта. – Харків : Видавець Іванченко І. С., 2016. – 253 с.

17. Блэк, Дж. Экономика. Толковый словарь / Дж. Блэк. – М. : ИНФРА-М: Весь Мир, 2000. – 848 с.

18. Бондар Н. М. Методологічні засади обґрунтування розподілу ризиків між учасниками проекту державно-приватного партнерства / Н. М. Бондар // Молодий вчений. – 2014. – № 7(1). – С. 51-55.

19. Бондар Ю. О. Теоретичні положення щодо економічної сутності ризику / Ю.О. Бондар // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва. – 2015. – № 4. – С. 87-92.

20. Боровиков В. П. STATISTICA[®] – Статистический анализ и обработка данных в среде Windows[®] / В. П. Боровиков, И. П. Боровиков. –

М.: Информационно-издательский дом «Филинь», 1997. – 608 с.

21. Броило Е. В. Особенности применения экспертного метода в оценке рисков организации / Е. В. Броило // Новая наука: Опыт, традиции, инновации. – 2015. – № 7-1. – С. 120-127.

22. Бурбело Н. О. Аналіз і класифікація ризиків підприємницької діяльності / Н. О. Бурбело // Економіка. Менеджмент. Бізнес. – 2015. – № 1. – С. 160-166.

23. Бут Т. П. Анализ современных подходов к классификации экономических и страховых рисков // Территория науки. – 2016. – № 6. – С. 146-151.

24. Вахович І. М., Янгієва Я. К. Механізм управління фінансовими ризиками підприємства. [Електронний ресурс]. Науковий огляд. – Режим доступу: <http://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/27>

25. Вербіцька І. І. Ризик-менеджмент як сучасна система управління ризиками підприємницьких структур / І. І. Вербіцька // Сталий розвиток економіки. – 2013. – № 5. – С. 282-291.

26. Вигівська І.М. Бухгалтерський облік діяльності підприємств в умовах ризику: організація та методика: автореф. дис.. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» / І.М. Вигівська. – Житомир : ЖДТУ, 2010. – 21 с.

27. Вікіпедія «Вільна енциклопедія» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org>.

28. Вітлінський В. В. Ризикологія в економіці та підприємстві : монографія / В. В. Вітлінський, П. І. Великоіваненко. – К. : КНЕУ, 2004. – 480 с.

29. Вітлінський В. В. Кількісне оцінювання ступеня економічного ризику / В. В. Вітлінський // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. – 2010. - № 1 (51).

30. Вітлінський В.В. Аналіз, оцінка і моделювання економічного ризику :

монографія / В.В. Вітлінський. – Київ, ДЕМІУР, 1996. – 212 с.

31. Вітлінський В. В. Урахування об'єктивно-суб'єктивної структури ризику в моделюванні економічних систем / В. В. Вітлінський. – Київ : КНЕУ, 2010. – Вип. 81. – С. 12–21.

32. Внукова Н. М. Економічна оцінка ризику діяльності підприємств: проблеми теорії та практики: монографія / Н. М. Внукова, В. А. Смоляк. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2006. – 184 с.

33. Волощук Л. О. Проблеми комплексної оцінки фінансового стану в умовах безпекоорієнтованого управління розвитком підприємства / Л.О. Волощук // Обліково-аналітичне забезпечення інноваційної трансформації економіки України: XII Всеукр. наук.-практ. конф., м. Одеса, 31 трав. - 1 черв. 2018 р. - Одеса, 2018. - С. 117-121.

34. Воронецька І. С. Застосування маржинального аналізу для оцінки ефективності використання кормів у молочному скотарстві / І. С. Воронецька, О. М. Рибаченко, О. О. Корнійчук // АГРОСВІТ. – 2013. – № 6. – С. 39-45.

35. Воронкова А. Е. Діагностика стану підприємства: теорія і практика : монографія / А. Е. Воронкова. – Харків : ВД «ІНЖЕК», 2008. – 520 с.

36. Всемирная история экономической мысли: [в 6 т.] / Гл. редкол.: В.Н. Черковец (гл. ред.) и др. - М.: Мысль, 1987. –С. 606.

37. Галіч М. Теоретичні засади ризику та ризик-менеджменту / М. Галіч, А. Михайлов // Науковий вісник Одеського національного економічного університету. – Науки: економіка, політологія, історія. – 2015. – № 12 (232). – С. 61-71.

38. Глібчук В. М. Сутність ризику як економічної категорії / В. М. Глібчук // Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2007. – № 599 – С. 102–107.

39. Гловели Г. Дж. Индустриализм и линии раскола в политической

экономии // Вопросы политической экономии. - 2019. - № 4. - С. 78-93.

40. Глущенко В. В. Кризисология: общая теория кризиса, образ посткризисного будущего, критериальный подход и рисковая теория фирмы, парадигма интеллектуального управления рисками: монография – М. ИП Глущенко В.В., 2011. – 80 с.

41. Гоменюк М. О. Удосконалення процесу прийняття управлінських рішень на сільськогосподарських підприємствах з використанням маржинального аналізу / М. О. Гоменюк // Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва. Сер. : Економічні науки. – 2014. – № 4. – С. 100-109.

42. Грабовый П. Г. Экономика и управление недвижимостью / ред. П. Г. Грабовый. - М. : Изд-во АСВ, 2000. - 566 с.

43. Гранатуров В. М. Аналіз підприємницьких ризиків: проблеми визначення, класифікації та кількісні оцінки : монографія / В. М. Гранатуров, І. В. Литовченко, С. К. Харічков ; за наук. ред. В. М. Гранатурова. – Одеса : Ін-т проблем ринку та екон.-екол. досліджень НАН України, 2003. – 164 с.

44. Гранатуров В.М. Управление предпринимательскими рисками: вопросы теории и практики : Моногр. / В. М. Гранатуров, И. В. Литовченко. - О. : МЧП "Эвен", 2005. - 204 с.

45. Гриценко Л. Л. Науково-методичний підхід до оцінювання ризиків інноваційних проектів державно-приватного партнерства / Л. Л. Гриценко // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2015. – № 1. – С. 96-106.

46. Давидюк Т. В. Формирование эффективной системы управления затратами отечественных предприятий / Т. В. Давидюк, О. В. Полищук// Наука III тисячоліття: пошуки, проблеми, перспективи розвитку: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (20-21 квітня 2017 року) : збірник тез. – Бердянськ : БДПУ, 2017. – Ч.1. – 354 с.

47. Двойнос А. Л. Спеціалізоване програмне забезпечення у сфері ризик-

менеджменту. Збірник наукових праць Подільського державного аграрно-технічного університету. 2011. Вип. 19. - С. 456-459

48. Дикань В. Л. Дослідження міжнародних стандартів управління ризиками / В. Л. Дикань, І. М. Посохов // Бізнес Інформ. – 2014. – № 1. – С. 314-319.

49. Ділова активність підприємства: сутність та методика аналізу : монографія / Н. Б. Кащена, О. О. Горошанська, Т. В. Польова [та ін.]. – Х. : Видавництво Іванченка І.С., 2016. – 196 с.

50. Доба Н.М. Риск-менеджмент / Н. М. Доба; Одес. нац. политехн. ун-т. – О.: Наука и техника, 2009. – 108 с.

51. Донець Л. І. Науково-методичний інструментарій управління економічною стійкістю підприємства з урахуванням ризику / Л. І. Донець, О. В. Сергєєва // Економічний нобелівський вісник. – 2014. – №. 1. – С. 148-154.

52. Друри К. Управленческий учет для бизнес-решений: пер. с англ. / К. Друри. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2012. – 560 с.

53. Друри К. Введение в управленческий и производственный учет: пер. с англ. / К. Друри – 6-е изд. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2012. – 1423 с.

54. ДСТУ ІЕС/ISO 31010:2013. Керування ризиком. Методи загального оцінювання ризику (ІЕС/ISO 31010:2009, IDT). – Чинний від 01.07.2014. – К.: Мінекономрозвитку України, 2015. – 73 с.

55. Дубров А. М. Моделирование рискованных ситуаций в экономике и бизнесе / А. М. Дубров, Б. А. Лагоша, Е. Ю. Хрусталева, Т. П. Барановская ; под ред. Б. А. Лагоши. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 222 с.

56. Дуброва О. С. Особливості феномену ризику на сучасному етапі господарювання / О. С. Дуброва // Проблеми формування ринкової економіки: Міжвідомчий науковий збірник. – 2002. – Вип. 10. – С. 183-190.

57. Дуброва О. С. Формування комплексної системи управління господарськими ризиками (за матеріалами підприємств олійно-жирової галузі

України) : автореф. дис... канд. екон. наук : 08.06.01 / Дуброва Оксана Станіславівна ; КНЕУ. - К., 2004. - 20 с.

58. Дюжилова О. М. Проблемы классификации рисков экономической деятельности предприятия / О. М. Дюжилова, Е. В. Русина // Экономика и управление предприятиями, отраслями и комплексами в условиях инновационного развития: сб. науч. трудов II Междун. науч.-практ. конф. В 2-х ч. Ч. 2 / под общ. ред. О. М. Дюжиловой, Г. Г. Скворцовой. – Тверь: ТГТУ, 2016. – 136 с. – С. 63-66.

59. Серединська В. М., Загородна О. М. Напрями вдосконалення стратегічного управління на підприємстві / О. М. Загородна, В. М. Серединська // Економіка і суспільство. - 2016. - № 3. - С. 276-285.

60. Ермасова Н. Б. Риск-менеджмент организации / Н. Б. Ермасова. – М. : Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2013. – 380 с.

61. Етимологічний словник української мови: У 7 т. / Редкол. О. С. Мельничук (голов. ред.) та ін. - К.: Наук. думка, 1983. - Т. 5: Р - Т / Уклад.: Р.В. Болдирев та ін. - 2006. - 704 с.

62. Жадан Л. В. Інноваційний потенціал виробництва та його напрямки формування / Л. В. Жадан, Ю. В. Жадан, І. С. Білоцерківська // Стратегії інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність : тр. 5-ї Міжнар. наук.-практ. Internet-конф. студ. та молодих вчених, 20 грудня 2014 р. / ред. П. Г. Перерва, Є. М. Строков, О. М. Гуцан. – Харків : НТУ "ХПІ", 2014. – С. 85-86.

63. Жадан Т. А. Актуальні проблеми розвитку сировинної бази олійно-жирової галузі в Україні / Т. А. Жадан, Ю. В. Жадан // The development of international competitiveness: state, region, enterprise : proc. of the intern. sci. conf., december 16th, 2016. – Lisbon : Baltija Publishing, 2016. – Pt. 1. – P. 79-82.

64. Жадан Т. А. Сучасні наукові підходи до розуміння економічного змісту поняття "ризик" / Т. А. Жадан, Ю. В. Жадан // Причорноморські

економічні студії. – 2018. – Вип. 33. – С. 74-78.

65. Жадан Ю. В. Застосування науково-методичного частотного підходу до комплексної кількісної оцінки фінансово-економічних ризиків підприємств олійно-жирової галузі України / Ю. В. Жадан, І. М. Посохов // Бізнес Інформ. – 2019. – №3. – С. 255–264.

66. Жадан Ю. В. Класифікація ризиків олійно-жирових підприємств України / Ю. В. Жадан // Причорноморські економічні студії. – 2016. – Вип. 16. – С. 68-74.

67. Жадан Ю. В. Маржинальний аналіз підприємства олійно-жирової галузі в умовах невизначеності і ризику / Ю. В. Жадан // Бізнес Інформ. – 2019. – № 4. – С. 252–260.

68. Жадан Ю. В. Науково-методичний підхід до комплексної кількісної оцінки фінансово-економічних ризиків підприємств олійно-жирової галузі України на основі нормативів / І. М. Посохов, Ю. В. Жадан // Вісник Одеського національного університету. – 2018. – Том 23. Випуск 8(73). – С. -. 96-102.

69. Жадан Ю. В. Науково-методичний підхід до обчислення оптимального рівня франшизи страховими компаніями України, як складова систем управління ризиками промислових підприємств / І. М. Посохов, П. О. Іващенко, Ю. В. Жадан // Проблеми системного підходу в економіці. – 2019. – № 1(69). – С. 19-25.

70. Жадан Ю. В. Основні етапи управління ризиками на промислових підприємствах / Ю. В. Жадан // Стратегії інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність : зб. тез доп. VI-ї Міжнар. наук.-практ. Інтернет конф., 20 грудня 2015 р. – Харків : НТУ «ХП», 2015. – С. 84.

71. Жадан Ю. В. Особливості якісного та кількісного аналізу ризиків підприємств олійно-жирової галузі / Ю. В. Жадан // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХП", 2017. – № 46 (1267). – С. 63-67.

72. Жадан Ю. В. Особенности управления рисками на предприятиях масложировой отрасли / І. М. Посохов, Ю. В. Жадан // Європейський вектор модернізації економіки: креативність, прозорість та сталий розвиток : матеріали 10-ї Ювіл. Міжнар. наук.-практ. конф., 18-19 квітня 2018 р. – Харків : ХНУБА, 2018. – Ч. 1. – С. 188-191.

73. Жадан Ю. В. Особливості вибору організаційних форм управління ризиками олійно-жирових підприємств / Ю. В. Жадан // Дослідження та оптимізація економічних процесів «Оптимум» 2017, 6-8 грудня 2017 р. – Харків : НТУ «ХП», 2017. – С. 108-111.

74. Жадан Ю. В. Оцінка ефективності впровадження механізму управління ризиками. / Ю. В. Жадан // ScienceRise. – 2020. – № 5. – С. 61–70.

75. Жадан Ю. В. Управління інноваційними ризиками на підприємствах олійно-жирової галузі / Ю. В. Жадан, І. М. Посохов // Маркетинг інновацій і інновації у маркетингу : зб. тез доп. 10-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 29 вересня-1 жовтня 2016 р. – Суми : ФОП Ткачов О. О., 2016. – С. 75-76.

76. Жадан Ю. В. Формування стратегії управління ризиками на підприємствах олійно-жирової галузі / Ю. В. Жадан // Ефективність сучасного бізнесу в умовах динамічного середовища: монографія / За заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л. Л. Калініченко. – Х. : ФОП Панов А. М., 2018. – с. 265-274.

77. Жадан Ю. В. Формування системи показників для оцінки ризиків підприємств олійно-жирової галузі / Ю. В. Жадан // Стратегії інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність : зб. тез доп. VIII-ї Міжнар. наук.-практ. Інтернет конф., 20 грудня 2017 р. – Харків : НТУ «ХП», 2017. – С. 16-18.

78. Жадан Ю. В. Удосконалення оцінки і управління фінансовими ризиками на промислових підприємствах олійно-жирової галузі / Ю. В. Жадан // Європейська інтеграція: історичний досвід та економічні перспективи: матеріали: міжнар. наук.-практ. конф., 3-4 березня 2017 р. – Одеса : ОНУ імені

І. І. Мечнікова, 2017. – С. 106-108.

79. Жадан Ю. В. Застосування науково-методичного частотного підходу до комплексної кількісної оцінки фінансово-економічних ризиків підприємств олійно-жирової галузі України / Ю. В. Жадан, І. М. Посохов // Бізнес Інформ : наук. журн. – 2019. – № 3. – С. 255–264.

80. Закон України "Про страхування" / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, N 18, ст. 78.

81. Зоріна О. А. Методи аналізу фінансових ризиків / О. А. Зоріна // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2011. – № 2 (20). – С. 221-229.

82. Ілляшенко С.Н. Инновационные риски и их классификация / С.Н. Ілляшенко // Актуальні проблеми в економіці. – 2005. – №4. – С. 93-103.

83. Івченко І. Ю. Моделювання ігрових ситуацій для обґрунтування управлінських рішень в ІТ-компаніях в умовах невизначеності та ризику. / І. Ю. Івченко // МАРКЕТИНГ І ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ. – В. 3, №. 1, - 2019 - С. 21-33.

84. Ілляшенко С.М. Екологічні ризики інновацій: класифікація та аналіз/ С.М.Ілляшенко, В.В. Божкова // Фінанси України. – 2005. – № 1. – С. 49-59.

85. Ілляшенко, С.М. Управління екологічними ризиками інновацій : монографія / С.М. Ілляшенко, В.В. Божкова. – Суми : Університетська книга, 2004. - 214 с.

86. Інновації і маркетинг – рушійні сили економічного розвитку: монографія / за ред. д.е.н., професора С.М. Ілляшенка. – Суми: ТОВ «Друкарський дім «Папірус», 2012. – 536 с.

87. Інновації у маркетингу і менеджменті : монографія / за заг. ред. д.е.н., професора С.М. Ілляшенка.–Суми: ТОВ «Друкарський дім «Папірус», 2013. – 616 с.

88. Інспекційний портал [Електроний ресурс]. – Режим доступу

<https://inspections.gov.ua/>

89. Історія економічних учень: хрестоматія / уклад. В.Д. Базилевич, Н.І. Гражевська, А.О. Маслов та ін.; за ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2011. – 1198 с.

90. Калюжна Ю. В. Ризики в системі антикризового управління підприємствами машинобудування : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 / Калюжна Юлія Вікторівна ; Держ. ВНЗ «Запоріж. нац. ун-т». – Запоріжжя, 2016. – 20 с.

91. Караванський С. Практичний словник синонімів української мови : понад 20 000 синонім. рядів / С. Караванський. – 5-те вид., опрац. і допов. – Львів : БаК, 2014. – 528 с.

92. Касимов Ю. Ф. Основы теории оптимального портфеля ценных бумаг: монография / Ю. Ф. Касимов. - М. : Филинь, 1998. - 142 с.

93. Качалов Р.М. Управление хозяйственным риском / Р.М. Качалов. – М.: Наука, 2002. – 192 с.

94. Кейнс, Джон Мейнард. Общая теория занятости, процента и денег : [монография] / Дж. М. Кейнс ; пер. с англ. Н. Н. Любимова под ред. Л. П. Куракова ; Ассоц. рос. вузов. - Москва : Гелиос АРВ, 1999. - 352 с.

95. Кенэ Ф. Физиократы. Избранные экономические произведения / Ф. Кенэ, А. Р. Ж. Тюрго, П. С. Дюпон де Немур ; [предисл. П.Н. Клюкин; пер. с франц., англ., нем.]. – М.: Эксмо, 2008. – 1200 с.

96. Кенэ Ф. Избранные экономические произведения / Франсуа Кенэ; [перевод А.В. Горбунова, Ф.Р. Каплан, Л.А. Фейгиной]. – М.: Директмедиа Паблишинг, 2008. – 517 с.

97. Кешенкова Н.В. Генезис развития теории портфельных инвестиций / Н.В. Кешенкова // Економічний нобелівський вісник. - 2014. - № 1 (7). – С. 223-227.

98. Клейнер Г. Риски в деятельности промышленных предприятий /

Г. Клейнер // Российский экономический журнал. – 1994. – №4-5. – С. 85-92.

99. Кльоба Л. Ризик-менеджмент банківської інвестиційної діяльності / Л. Кльоба // Вісник НБУ. – 2010. – №. 1. – С. 44-47.

100. Ковтун І. О. Основи актуарних розрахунків. / І. О. Ковтун, М. П. Денисенко, В. Г. Кабанов. – К.: «ВД «Професіонал», 2008. – 480 с.

101. Козьменко О. В. Філософські аспекти формування поняття ризику / О.В. Козьменко, С. М. Гвоздюкова // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. – 2014. – Вип. 38. – С. 6-13.

102. Колин К.Э. Микроэконометрика: методы и их применения. Книга 2 / Э. Колин Кэмерон, Правин К. Триведи; перевод с англ.; под науч. ред. Б. Демешева. – М.: Издательский дом «Дело» РАНХиГС, 2015. – 664 с.

103. Корж Н.В., Ризик менеджмент в реалізації системи управління якістю закладів вищої освіти. / Н.В. Корж, В.В. Соколовська // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2019 р., – № 4. – С. 53-57.

104. Корж Н. В. Управління ризиками при здійсненні експортно-імпорتنних операцій підприємства. / Н. В. Корж // Науковий, виробничо-практичний журнал : Регіональна бізнес-економіка та управління. –Вінниця : ВФЕУ, 2016. – № 2(46). – С.125-134.

105. Королев Р. А. Приближенные формулы для расчета оптимального уровня франшизы / Р. А. Королев, Л. К. Карамова // Вестник ТвГУ. Серия: Прикладная математика. - 2017.- № 3. - С. 61–72.

106. Кравченко В.О. Основи менеджменту / В.О. Кравченко – Одеса: Атлант, 2012 р. – 211 с.

107. Крамаренко Г. О. Роль бухгалтерського обліку в управлінні ризиками підприємництва / П. И. Атамас, О. П. Атамас, Г. О. Крамаренко // Академічний огляд, В.1– 2016 – С. 60–69.

108. Краснокутська Н.С. Управління комерційними ризиками підприємств роздрібною торгівлі: монографія / Н. С. Краснокутська, В. М. Лачкова. – Харків:

Вид-во ФОРТ, 2014. – 145 с.

109. Кредиты на развитие бизнеса в банках Украины [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.prostobiz.ua/business/developcredit> (дата звернення: 23.02.2017).

110. Круи М. Основы риск-менеджмента : пер. с англ. [Электронный ресурс] / М. Круи, Д. Галай, Р. Марк ; науч. ред. В. Б. Минасян. – М. : Издательство Юрайт, 2014. – 390 с.

111. Кубаєнко А. В. Класифікація ризиків та загроз економічній безпеці у сфері господарювання / А. В. Кубаєнко // Південноукраїнський правничий часопис. – 2014. – № 2. – С. 147-149.

112. Кузьменко О. В. Економіко-математичне забезпечення функціонування перестрахового ринку : монографія / О. В. Кузьменко. – Суми : Університетська книга, 2014. – 517 с.

113. Кузьмін О. Є. Основы менеджменту / О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник. – К. : Академвидав, 2007. – 464 с.

114. Кузьмін О. Є. Управління ризиками машинобудівних підприємств: планування та мотивування : монографія / О. Є. Кузьмін, Н. Ю. Подольчак, О. Р. Беднарська ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". – Л. : Міські інформаційні системи, 2011. – 127 с.

115. Кузьмін О. Є. Управління та зниження рівня ризиків енергозабезпечення підприємств: монографія / О. Є. Кузьмін, Н. Ю. Подольчак, В. Є. Матвіїшин; Нац. ун-т «Львів. політехніка». – Львів: Міські інформаційні системи, 2011. – 235 с.

116. Кутащенко М. В. Управління ризиками металургійних підприємств в ринкових умовах : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 / Кутащенко Максим Валентинович ; Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя, 2010. – 20 с.

117. Кутергина Г. В. Анализ эффективности систем управления финансовыми рисками коммерческой организации / Г. В. Кутергина

А. В. Мордорский // Аудит и финансовый анализ. – № 3. – 2010.

118. Лапушта М. Г. Риски в предпринимательской деятельности / М.Г. Лапушта, Л.Г. Шаршукова. - М. : ИНФРА-М, 1998. - 224 с.

119. Лахтіонова Л.А. Аналіз платоспроможності та ліквідності суб'єктів підприємницької діяльності: Монографія / Л.А. Лахтіонова. – К.: КНЕУ, 2010. – 657 с. 8.

120. Лахтіонова Л. А. Аналіз фінансової стійкості суб'єктів підприємницької діяльності: Монографія / Л. А. Лахтіонова. – К.: КНЕУ, 2011. – 880 с.

121. Литвин Б. М., Гугул Г. І. Фінансовий аналіз в управлінні будівельним підприємством. — Тернопіль: Економічна думка, 2003. — 164 с.

122. Литюга Ю. В. Стратегічний ризик-менеджмент підприємства / Ю. В. Литюга //Формування ринкової економіки : зб. наук. праць . – К. : КНЕУ, 2012. – С. 205-215.

123. Лозовский Л. Ш. Современный экономический словарь / Б. А. Райзберг, Л. Ш. Лозовский, Е. Б. Стародубцева. – 6-е изд., испр. – М.: ИНФРА-М., 2011. – 512 с.

124. Лопатовський В. Г. Оцінка необхідності використання процесу управління ризиками на підприємстві / В. Г. Лопатовський // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. - 2008. - № 6,Т.1. - С. 105-108.

125. Лопатовський В. Г. Розробка оптимальної класифікації, що впливає на діяльність підприємства / В.Г. Лопатовський // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2007. – №3. – Т.2. – С.130-177.

126. Лопатовський В. Г. Управління ризиками підприємств за умов нестабільного зовнішнього середовища : автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.04 / Лопатовський Віктор Григорович ; НУХТ. - К., 2008. - 20 с.

127. Лук'янова В. В. Діагностика ризику діяльності підприємства:

монографія / В.В. Лук'янова. – Хмельницький : ПП В.В. Ковальський. – 2007. – 312 с.

128. Лук'янова В. В. Теоретичні аспекти управління підприємством в умовах невизначеності / В. Лук'янова // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. - 2006. - № 4,Т.1. - С. 111-116.

129. Майбурд Е. М. Введение в историю экономической мысли : от пророков до профессоров / Е. М. Майбурд. – М. : Изд-во «ВИТА-ПРЕСС», 1996. – 544 с.

130. Максимцов М. М. Менеджмент / М. М. Максимцов, М. А. Комаров. – М.: ЮНИТИ, 2012. – 342 с.

131. Мамаева Л. Н. Управление рисками : учебное пособие / Л. Н. Мамаева.–2-е изд. – М. : Дашков и Ко, 2012. – 256 с.

132. Мантур-Чубата О. С. Організаційно-економічний механізм управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності підприємства : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 / О. С. Мантур-Чубата ; Хмельниц. нац. ун-т. – Хмельницький, 2015. – 239 с.

133. Маркетинг. Менеджмент. Інновації: монографія / за ред. д.е.н., професора С.М. Ілляшенка. – Суми : ТОВ «Друкарський дім «Папірус», 2010. – 621 с.

134. Маркетингові аспекти управління інноваційним розвитком: монографія / за ред. д.е.н., професора С.М. Ілляшенка. – Суми: ТОВ «Друкарський дім «Папірус», 2014. – 480 с.

135. Маршалл А. Принципы экономической науки : в 3 т. : [пер. с англ.] / А. Маршалл ; [ред. О. Г. Радынова]. - Москва : Прогресс, 1993. – 594 с.

136. Масложирова промисловість – 2016. [Електронний ресурс] // Матеріали конференції 26-27 жовтня 2016 р. в м. Одеса. – Режим доступу: <http://www.apk-inform.com/ru/conferences/fat-and-oil-2016/about>.

137. Медведева А. М. Методология определения параметров

конфигурации системы риск-менеджмента предприятия / А. М. Медведева // Российская Академия предпринимательства. – 2010. – №22. – С. 237-248.

138. МЕЖДУНАРОДНЫЙ СТАНДАРТ ИСО 31000. Менеджмент риска - Руководство Risk management - Guidelines 2-е издание 2018-02.

139. Мескон М. Х. Основы менеджмента / М. Х. Мескон, М. Альфред, Ф. Хедоури / Пер. с англ., 3-е изд. – М. : Вильямс, 2009. – 672 с.

140. Методика розроблення критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) [Електронний ресурс] // Постанова Кабінету Міністрів України від 10 травня 2018 р. № 342. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/342-2018>.

141. МЗС: За кордоном п'ять мільйонів українців [Електронний ресурс] // Кореспондент. – Режим доступу: <http://ua.korrespondent.net/ukraine/3694510-mzs-za-kordonom-piat-milioniv-ukraintsiv>.

142. Милль, Дж. Ст. Основания политической экономии с некоторыми применениями к общественной философии / Милль Джон Стюарт ; под ред. О. И. Остроградского ; Южно-Русское Книгоизд-во Ф. А. Иогансона. - Киев : Тип. И. И. Чоколова, 1896. - 866 с.

143. Мировая экономическая мысль. Сквозь призму веков : в 5 т. / сопред. редкол. Г.Г. Фетисов, А.Г. Худокормов. - Т. 1 : От зари цивилизации до капитализма / отв. ред. Г.Г. Фетисов. - М. : Мысль, 2004. - С. 168-182.

144. Миронова Ю. Ю. Маржинальний підхід до аналізу витрат виробництва машинобудівних підприємств / Ю. Ю. Миронова // Економіка і регіон : наук. вісн. ПолтНТУ. – 2016. – № 3. – С. 132-140.

145. Мищенко В. А. Конкурентоспособность украинских предприятий на внешнем рынке / В. А. Мищенко, О. В. Мозенков, Лу Чжан // Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Сер. : Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства. - 2013. - № 50.

- С. 121-126.

146. Мних Є. В. Фінансовий контроль бюджетних ресурсів: Монографія/ [Є. В. Мних, Г. О. Кравченко, Н. С. Барабаш та ін.] за ред. Є. В. Мниха. – К : Київ. нац. торг.-екон. унт, 2008. – 186 с.

147. Мних М. Стратегія діяльності страхової компанії / М. Мних // Економіка. Фінанси. Право. – 2004. – № 1. – С. 23-25.

148. Мочерний С. В. Економічна теорія / С. В. Мочерний, М. В. Довбенко; М-во освіти і науки України. - Київ : Академія, 2004. - 856 с.

149. Найт Ф. Х. Риск, неопределенность и прибыль / Ф. Х. Найт; пер. с англ. М. Я. Каждана. – М.: Дело, 2003. – 360 с.

150. Нежинский жиркомбинат в марте запускает новый перерабатывающий завод. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://elevatorist.com/novosti/5696-nejinskiy-jirkombinat-v-marte-zapuskayet-novuyiy-pererabatyivayuschiy-zavod>.

151. Никонова И.А. Маржинальный анализ в принятии управленческих решений. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://www.cfin.ru/finanalysis/reports/margin_analysis.shtml.

152. Общая теория рисков: учеб. Пособие для студ. высш. учеб. заведений / Я.Д. Вишняков, Н.Н. Радаев. – 2-е изд., испр. – М. : Издательский центр «Академия», 2008. – 368 с.

153. Ожегов С. И. Толковый словарь русского языка : около 100 000 слов, терминов и фразеологических выражений / С. И. Ожегов ; под ред. Л. И. Скворцова. – М. : Мир и образование, 2016. – 1375 с.

154. Окольнішнікова І. Ю. Концептуальні основи формування і розвитку системи ризик-менеджменту організації / І. Ю. Окольнішнікова, Е. В. Каточков / Вестник Южно-Уральского государственного университета. Серия: Экономика и менеджмент. – 2013. – № 2. – С. 131-136.

155. Олійно-жирова галузь України. Інформаційно-аналітичний бюлетень

олійно-жирової галузі України та Російської Федерації. – Харків: УкрНДІОЖ НААН. № 4 (20), – 2011. – 126 с.

156. Олейви Х. З. Метод экспертных оценок как метод оценки хозяйственного риска на предприятии / Х. З. Олейви // Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук. – 2014. – № 5-1. – С. 221-224.

157. Олійник В. М. Економіко-математичне моделювання в розвитку страхування та управлінні страховими тарифами : монографія / В. М. Олійник. – Суми : Університетська книга, 2014. – 366 с.

158. Орлов О. О. Застосування маржинального аналізу та аналізу чутливості під час формування виробничої програми машинобудівного підприємства / О. О. Орлов, Є. Г. Рясних, Т. А. Гордєєва // Економіка пром-сті. – 2012. – № 1-2. – С. 252-258.

159. Орлова И.В., Турундаевский В.Б. Многомерный статистический анализ при исследовании экономических процессов: монография. – М.: МЭСИ, 2014. – С. 190.

160. Осьмьоркіна Н.М. Механізми управління ризиками виробничо-господарської діяльності малих сільськогосподарських підприємств: авт.дис... к-та екон. наук: 08.00.04 / Харк. нац. технічного ун-т сільсь. госп-ва ім. П. Василенка / Осьмьоркіна Наталя Михайлівна – Х., 2015. – 19 с.

161. Офіційний сайт USDA (Міністерства сільського господарства США). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://www.usda.gov/wps/portal/usda/usdahome>.

162. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://minagro.gov.ua/ru>

163. Пахомова, Т. Механізми управління кризами суспільного розвитку в системі державного управління / Т. Пахомова // Економіка і держава. - 2006. - №8. - С. 64-66.

164. Педько І. А. Маркетингові інформаційні системи промислових

підприємств в умовах зростання ризиків підприємницької діяльності : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04 / І. А. Педько ; Одес. нац. політехн. ун-т. – Одеса, 2016. – 452 с.

165. Пенкаль Н. А. Ризик-менеджмент взаємодії банківського та страхового сегментів фінансового ринку України : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08 / Наталія Анатоліївна Пенкаль. – Тернопіль : ТНЕУ, 2016. – 277 с.

166. Перерва П. Г. Комплаєнс-программа промислового підприємства: сутність и задачі / П. Г. Перерва // Вісник Нац. техн. ун-ту "ХПІ" : зб. наук. пр. Сер. : Економічні науки. – Харків : НТУ "ХПІ", 2017. – № 24 (1246). – С. 153-158.

167. Підсумки діяльності страхових компаній за 9 місяців 2017 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/SK/sk_III_kv_2017.pdf

168. Подчесова В. Ю. Управління кредитним ризиком банку : автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.08 "Гроші, фінанси і кредит" / В. Ю. Подчесова – Суми, 2009. – 19 с.

169. Показники банківської системи [Електронний ресурс] // Національний Банк України: офіційне інтернет-представництво. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442

170. Покровский А. К. Риск-менеджмент на підприємствах промисловості и транспорту / А. К. Покровский. – М. : Кнорус, 2011. – 160 с.

171. Посохов І.М. Теоретичні та практичні аспекти управління ризиками корпорацій: монографія / І. М. Посохов. – Харків.: ПВПП «Слово», 2014. – 499 с.

172. Посохов І. М. Аналіз змісту поняття ризик і наукові підходи щодо визначення сутності ризику / І. М. Посохов // Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ» : зб. наук. пр. Темат. вип. : Технічний прогрес та ефективність виробництва. – 2012. – № 5. – С. 101-108.

173. Посохов І. М. Використання системи показників У. Бівера для оцінки ризику банкрутства корпорацій / І. М. Посохов // Вісник Сумського державного університету. Сер. : Економіка. – 2013. – № 3. – С. 65-72.

174. Посохов І. М. Дослідження державної політики регулювання ризику в країнах ЄС / І. М. Посохов // Економіка. Фінанси. Право. – 2016. – № 2. – С. 8-11.

175. Посохов І. М. Дослідження існуючих наукових підходів до визначення категорій "ризик", "управління" та "управління ризиками" / І. М. Посохов, Ю. В. Жадан // Бізнес Інформ. – 2015. – № 12. – С. 26-31.

176. Посохов І. М. Дослідження методів оцінки ризиків корпорацій / І. М. Посохов // Європейський вектор економічного розвитку. – 2013. – №2. – С. 211-217.

177. Посохов І. М. Дослідження факторів ризиків корпорацій / І. М. Посохов // Бізнес Інформ. – 2012. – № 8. – С. 207-211.

178. Посохов І. М. Комплексна технологія управління ризиками в міжнародному бізнесі / І. М. Посохов, Ю. В. Жадан // Сучасні тенденції міжнародних економічних відносин. економічна інтеграція України у світове господарство : кол. монографія / І. М. Посохов [та ін.] ; ред. кол. І. М. Посохов [та ін.] ; Харківський політехнічний ін-т, нац. техн. ун-т. – Харків : НТУ "ХПІ", 2016. – Розд. 3.1. – С. 132-144.

179. Посохов І. М. Особливості управління ризиками промислових підприємств / І. М. Посохов, О. О. Ходирева // Актуальні питання економіки, фінансів, менеджменту та права в сучасних умовах : зб. тез доп. Міжнар. наук.-практ. конф., 2 квітня 2018 р. : у 5 ч. Ч. 5. – Полтава : ЦФЕНД, 2018. – С. 17-18.

180. Посохов І. М. Побудова системи та розробка механізму управління внутрішніми ризиками взаємодії корпорації промислових підприємств залізничного транспорту / І. М. Посохов // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». – 2015. – Випуск 2 (46). – С. 213-220.

181. Посохов І. М. Розробка заходів зі зниження ризиків промислових підприємств залізничного транспорту / І. М. Посохов, Ю. В. Жадан // Бізнес Інформ. – 2015. – № 11. – С. 176-180.

182. Посохов І. М. Стрес-тестування як актуальний інструмент ризик-менеджменту сучасної банківської системи України / І. М. Посохов, О. О. Ходирєва // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики : зб. наук. пр. – Харків : ХННІ УБС, 2018. – Т. 1, № 24. – С. 53-61.

183. Посохов І. М. Сучасний стан методичного забезпечення управління ризиками корпорацій / І. М. Посохов // Бізнес Інформ. – 2012. – № 10. – С. 266-271.

184. Посохов І. М. Удосконалення нормативної бази фінансово-економічних показників для аналізу ризиків корпоративної діяльності // Економічний часопис-XXI. – 2013. – №. 7-8 (1). – С. 46-49.

185. Посохов І. М. Сучасні міжнародні стандарти ризик-менеджменту / І. М. Посохов, О. О. Ходирєва, Г. Ю. Кабиш // Сучасні тенденції розвитку світової економіки : зб. матеріалів 9-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 26 травня 2017 р. – Харків : ХНАДУ, 2017. – Т. 2. – С. 77-78.

186. Посохов І.М. Факторний аналіз фінансового стану корпорацій / І. М. Посохов // Культура народів Причорномор'я. – 2013. – № 262. – С. 78-82.

187. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України: Закон України від 06.12.2016 № 1774-VIII // Відомості Верховної Ради України від 13.01.2017, № 2, стор. 5, ст. 25.

188. Прохорова В. В. Алгоритм оптимізації напрямів впливу факторів ризику на систему управління фінансовим потенціалом машинобудівних підприємств / В. В. Прохорова, В. М. Проценко, Ю. Е. Безугла, Ю. В. Ус., // Східно-Європейський журнал передових технологій. – 2018. – Т.4 – № 1 (94) – С. 6-13.– С. 6-13.

189. Прохорова В. В. Система управління промисловими підприємствами:

інноваційні напрями формування / В. В. Прохорова // Бізнес Інформ. - 2019. - № 8. - С. 86-92.

190. Риски в современном бизнесе / П. Г. Грабовий [и др.]. – М. : Аланс, 1994. – 200 с.

191. Рой Д. Краткое руководство по стандартам и нормам аудита: пер. с англ. / Додж Рой // Аудит: теория и практика. - 2002. - 224 с.

192. Рудич О. О. Теоретичні засади механізму управління ризиками сільськогосподарських підприємств / О.О. Рудич // Агросвіт. – 2017. – № 24. – С. 15–19.

193. Рудніченко Є.М. Загроза, ризик, небезпека: сутність та взаємозв'язок із системою економічної безпеки підприємства / Є.М. Рудніченко // Економіка. Менеджмент. Підприємництво : зб. наук. пр. / Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. – Луганськ, 2013. – №25 (I). – С. 188-195.

194. Рульєв В. А. Менеджмент / В. А. Рульєв, С. О. Гуткевич. – К.: ЦУЛ, 2011. – 312 с.

195. Савицкая Г.В. Проблемы и перспективы развития анализа хозяйственной деятельности в условиях перехода к рыночной экономике / Г.В. Савицкая // Учет, анализ и финансы в организациях АПК: состояние и пути совершенствования : Материалы международной научно-практической конференции. - Горки, 2003. - С. 97-101.

196. Савченко Н. Л. Особенности учета и калькулирования на промышленных предприятиях : монография / И. С. Пельмская, Н. Л. Савченко, Д. С. Воронов. — Москва: Издательство «Креативная экономика», 2019. — 200 с.

197. Сарафонова І.С. Формування механізму регулювання діяльності підприємств на ринку олійно-жирової продукції : дис. канд. економ. наук : 08.00.04 / Вінниц. нац. агр. ун-т. Вінниця, 2016. 236 с.

198. Свідерська А. В. Управління ризиками зовнішньоекономічної

діяльності підприємства : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 / А. В. Свідерська ; Хмельниц. нац. ун-т. – Хмельницький, 2016. – 290 с.

199. Селюченко Н. Є. Взаємозв'язок між кризами та ризиками підприємства / Н. Є. Селюченко, В. М. Масюк // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Логістика. - 2014. - № 811. - С. 331-339.

200. Семенова К. Д. Аналіз тенденцій і прогнозування фінансових показників діяльності підприємств України / К. Д. Семенова // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2019. – № 5 (110). – С. 238-242.

201. Синки Дж. Финансовый менеджмент в коммерческом банке и в индустрии финансовых услуг / Джозеф Синки мл.; Пер. с англ. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2007. – 1018 с.

202. Сио К.К. Управленческая экономика: Пер. с англ. / К. К. Сио. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 671 с.

203. Сінельнік В. В. Управління ризиками у системі забезпечення фінансової стійкості страхових компаній : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08 / В. В. Сінельнік ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К., 2016. – 234 с.

204. Скакальський Ю. С. Контролінг фінансових ризиків підприємств : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08 / Скакальський Юрій Сергійович ; Держ. ВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – К., 2016. – 231 с.

205. Скопенко Н. С. Теоретико-методологічні засади ризик-менеджменту як інструменту управління господарським ризиком підприємства / Н. С. Скопенко, О. В. П'янкova // Економіка і організація управління. – 2014. – №1(17)-№2(18). – С. 238-245.

206. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов (книги I-V) / А. Смит. – М.: Директмедиа Паблшинг, 2008. - 677 с.

207. Совет директоров "Кернела" предлагает акционерам утвердить выплату дивидендов в размере \$0,25 на акцию. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fixygen.ua/news/20181110/sovet-direktorov.html>

208. Соколова Л. В., Соколов О. Є., Тімошева А. О. Аналіз науково-практичного інструментарію оцінювання кредитоспроможності підприємств //Траектория науки. – 2016. – №. 2,№ 4. – С. 2.46-2.56.

209. Сошникова Л. А. Многомерный статистический анализ в экономике. Л. А. Сошникова, В. Н. Тамашевич, Г. Уебе, М. Шефер. – М.: ЮНИТИ, 1999. – 598 с.

210. Співак І. В. Валютні перетворення в Китаї – забезпечення національних інтересів в умовах зовнішнього тиску / І. В. Співак // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. – 2014. – Вип. 1. – С. 296-306.

211. Старостіна А. О. Ризик-менеджмент: Теорія та практика: [навч. посіб.] / А. О. Старостіна, В. А. Кравченко. – К.: Кондор, 2009. – 200 с.

212. Статистика населення України // Державна служба статистики України ; Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАНУ. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://database.ukrcensus.gov.ua/MULT/Dialog/statfile_c.asp.

213. Стрельбіцька Н. Є. Інтегрований ризик-менеджмент – сучасний підхід до управління ризиками / Н. Є. Стрельбіцька, Д. І. Боднар // Управління проектами та розвиток виробництва. – 2011. – № 4. – С. 111-118.

214. Сучасні технології управління розвитком підприємств України: механізми, реалії, перспективи : колект. монографія / Н. Р. Балук та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т. В. Гринько ; Дніпропетр. нац. ун-т ім. Олеся Гончара. – Дніпропетровськ : Біла К. О. [вид.], 2016. – 503 с.

215. Сэй Жан Батист 1767-1832. Трактат по политической. - М. : Дело, 2000. – 229 с.

216. Терещенко О. О. Діагностика фінансового стану підприємства : монографія / О. О. Терещенко. – К. : Вид-во КНЕУ. – 2008. – С. 268.

217. Тесак О. В. Ризики у відносинах машинобудівного підприємства із суб'єктами зовнішнього та внутрішнього середовища : автореф. дис. ... канд.

економ. наук : 08.00.04 / О. В. Тесак ; Нац. ун-т «Львів. Політехніка». – Л., 2015. – 25 с.

218. Тихомиров Н. П. Риск-анализ в экономике / Н. П. Тихомиров, Т. М. Тихомирова. – М. : ЗАО «Издательство «Экономика», 2010. – 318 с.

219. Тюленева Ю. В. Основи механізму управління ризиками підприємницької діяльності / Ю. В. Тюленева // Проблеми науки. – 2010. – № 1. – С. 39-45.

220. Тюленева Ю.В. Методичні основи оцінки і управління ризиків підприємницької діяльності / Ю.В. Тюленева // Підприємництво та проблеми сталого розвитку економіки України: монографія / за заст. ред. П.В. Круша. – К.: НТТУ«КП», 2008. – С.189-216.

221. Тюнен И. Уединенное государство в отношении к общественной экономии [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://edd.edu.biz.ua/references/4365842.pdf> .

222. Тютюнник Ю. М. Формування методики факторного аналізу показників фінансової стійкості аграрних підприємств / Ю. М. Тютюнник // Облік і фінанси АПК. – 2009. – № 1. – С. 111–115.

223. Україна встановила рекорд з виробництва соняшникової олії. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://economics.unian.ua/agro/2167476-ukrajina-vstanovila-rekord-z-virobnitstva-sonyashnikovoji-oliji.html> .

224. Україна збільшила експорт соняшникової олії на третину [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://economics.unian.ua/agro/2178014-ukrajina-zbilshila-eksport-sonyashnikovoji-oliji-na-tretinu.html> .

225. Український індекс ставок за депозитами фізичних осіб: за даними агентства «Thomson Reuters» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/control/uk/allinfo> (дата звернення: 23.02.2017).

226. Управління підприємницьким ризиком / ред. Д. А. Штефанич ; Тернопільська академія народного господарства. – Т. : Економічна думка, 1999.

– 224 с.

227. Устенко О. Л. Теорія економічного ризику: монографія / О. Л. Устенко – К.: МАУП, 1997. – 164 с.

228. Фатхутдинов Р. А. Производственный менеджмент / Р. А. Фатхутдинов. – СПб: Питер, 2014. – 494 с.

229. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник / М. Р. Лучко, С. М. Жукевич, А. І. Фаріон. – Тернопіль:, ТНЕУ, – 2016 – 304 с.

230. Хеддервик К. Финансовый и экономический анализ деятельности предприятий / К. Хеддервик. – М.: Финансы и статистика, 2006. – 192 с.

231. Хикс Дж. Р. Стоимость и капитал: пер. с англ. / Дж. Р. Хикс; общ. ред. и вступ. ст. Р.М. Энтова. – М.: Издательская группа «Прогресс», 1993. – 488 с.

232. Хохлов Н. В. Управление риском / Н. В. Хохлов. – М.: ЮНИТИ, 1999. – 239 с.

233. Хрестоматия по экономической теории / Сост. Е. Ф. Борисов. – М.: Юристъ, 2000. – 536 с.

234. Цал-Цалко Ю. С. Формування ринкової вартості підприємства в системі показників бухгалтерського обліку / Ю. С. Цал-Цалко // Вісник Житомирського національного агроекологічного університету. – 2012 – №2 – С. 308-314.

235. Цвайг Х. І. Економічна безпека підприємства: сутність, характеристика та механізм формування / Х. І. Цвайг, А. В. Гримак // Торгівля, комерція, підприємництво: збірник наукових праць. – 2010. – №. 11. – С. 206-210.

236. Цвігун Т. В. Поняття «ризик»: сучасний погляд / Т. В. Цвігун // Вісник Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. – 2011. – № 3 (157). – С. 246–250.

237. Цвігун Т.В. Класифікація ризиків підприємства / Т.В. Цвігун //

Збірник наукових праць Луцького державного технічного університету. Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». – 2011. – Вип. 8 (29). – С.385-393.

238. Цвігун Т.В. Механізм управління ризиками в системі управління підприємством / Т. В. Цвігун // Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. – 2017. – Вип. 2. – С. 9–13.

239. Цвігун Т.В. Формування механізму управління ризиками машинобудівних підприємств / Т. В. Цвігун // Вісник Хмельницького національного університету. – 2013. – № 3, Т. 1– С. 117-120.

240. Циба Т. Є. Діалектика економічного розвитку та його сучасні концепції / Т. Є. Циба // Регіональні перспективи. – Кременчук. : Асоціація «Перспектива», 2004. – № 3-5 (40-42). – С. 117-120.

241. Цыганенко Г. П. Этимологический словарь русского языка: 5000 слов / Г. П. Цыганенко. – 2-е изд., перераб. и доп. – К.: Рад.шк., 1989. – 511 с.

242. Чемчикаленко Р. А. Особливості комплексної оцінки фінансового стану підприємства / Р. А. Чемчикаленко, О. В. Майборода, М. Є. Ланевський // Економіка і суспільство. – 2017. – № 13. – С. 1263-1267.

243. Черваньов Д.М., Нейкова Л.І. Менеджмент інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств України. – К.: Знання, 1999. – 516 с.

244. Черкасов В. В. Проблемы риска в управленческой деятельности / В. В. Черкасов. – М. : Рефл-бук ; К. : Ваклер, 2002. – 317 с.

245. Чисельність населення (за оцінкою) на 1 квітня 2019 року [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/express/expr2019/05/64.doc>

246. Шамота Г.М. Дослідження підходів до комплексної оцінки фінансового стану підприємства / Г. М. Шамота, Д. О. Малиш // Бізнес Інформ. – 2013. – № 3. – С. 271-278.

247. Шапкин А.С. Экономические и финансовые риски. Оценка, управление, портфель инвестиций: Монография / А.С. Шапкин. – М.:

Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2003. – 544 с.

248. Шатохін А. Л. Сутність та складові елементи механізму управління економічною безпекою підприємства / А. Л. Шатохін, Т. Б. Ігнашкіна // Бізнес Інформ. – 2014. – № 3. – С. 396-402.

249. Швиданенко Г. О. Сучасні технології діагностики фінансово-економічної діяльності підприємства : монографія / Г. О. Швиданенко, О. І. Олесь. – К. : Вид-во КНЕУ. – 2008. – С. 34 – 35.

250. Шегда А. В. Ризики в підприємстві : оцінювання та управління : навчальний посібник / А. В. Шегда, М. В. Голованенко; за ред. А. В. Шегди. – К. : Знання, 2008. – 271 с.

251. Шимановская-Діанич Л. М. / Організаційно-економічний механізм управління розвитком підприємств та організацій споживчої кооперації України : теорія і практика : монографія / Л. М. Шимановская-Діанич, А. В. Владсенко. – Полтава : ПУЕТ, 2010 – 341 с.

252. Шумпетер Й.А. Теория экономического развития / Й.А. Шумпетер; перевод с немецкого В. С. Автономова и др. - Москва : Прогресс, 1982. - 455 с.

253. Экономика: толковый словарь / Дж. Блэк, общая редакция : д.э.н. Осадчая И.М. – М. : «ИНФРА-М», 2000.

254. Энциклопедический словарь / Под ред. И.Е. Андреевского та ін. - СПб.: Семеновская Типолитография (И. А. Ефрона), 1890. – 485 с.

255. Энциклопедия «Вокруг света»: Паскаль Блез [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.vokrugsveta.ru/encyclopedia/index.php?title=Паскаль%2С_Блез.

256. Энциклопедия Кругосвет: универсальная научно-популярная онлайн-энциклопедия [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.krugosvet.ru/enc/nauka_i_tehnika/matematika/KARDANO_DZHEROLA_MO.html.

257. Яка мінімальна зарплата з 1 травня 2018 року в Україні [Електронний

ресурс]. – Режим доступу: <http://2018.pp.ua/novini-2018/3015-ya-ka-mnmalna-zarplata-z-1-travnya-2018-roku-v-ukrayin.html>.

258. Янковий О.Г. Управління беззбитковістю на рівні підприємства за допомогою CVP-аналізу / О.Г. Янковий, В.О. Янковий // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – № 1(78). – 2015. – С. 17-30.

259. Ястремський О.І. Моделювання економічного ризику: монографія / О.І. Ястремський. - Київ, Либідь, 1992. - 176 с.

260. A Measurable Definition of Resiliency Using “Mission Risk” as a Metric, Scott Musman Seli Agbolosu-Amison, February, 2014.

261. Arrow K. Uncertainty and the welfare economics of medical care. American Economic Review, 1963, vol. 53(5), 941-973.

262. Ayyub, B. M., “Systems Resilience for Multi-Hazard Environments: Definition, Metrics and Valuation for Decision Making” // Risk Analysis. – 2013. – 1. – p. 1-16.

263. Bellhouse D. Decoding Cardano's Liber de Ludo Aleae / D. Bellhouse // Historia Mathematica. – 2005. - vol. 32. - Iss 2. – p. 180–202.

264. Borch K. Risk, Information and Insurance: Essays in the Memory / K. Borch. Springer Netherlands, 1991.

265. Borch. K. Economics of Insurance / K. Borch, A. Sandmo, K. Aase Elsevier Netherlands, 1992.

266. Cantillon R. Essai sur la Nature du Commerce en Général (Essay on the Nature of Trade in General) [Електронний ресурс] / R. Cantillon. – Режим доступу: <http://www.econlib.org/library/NPDBooks/Cantillon/cntNT.html>.

267. Carlo V. di Florio, Goguen A., and Feringa A., Risk Management Guide for Information Technology System, National Institute of Standards and Technology, July 2002, Special Publication 800-30, p. 1.

268. Debreu G., Random Walk and Life Philosophy, Eminent Economists: Their Life Philosophies, Cambridge University Press, 1992.

269. Dionne G., Harrington S. Foundations of Insurance Economics: Readings in Economics and Finance / G. Dionne, S. Harrington, Springer Netherlands, 1992.

270. Garvey, P.R., Analytical Methods for Risk Management: A Systems Engineering Perspective. – London: Chapman-Hall, New York: CRC-Press, 2008. – 283 p.

271. Haimes, Y.Y. On the definition of resilience systems. // Risk Analysis. – 2009. – 29(4). – p. 498 – 501.

272. Izenman A.J. Modern Multivariate Statistical Techniques: Regression, Classification and Manifold Learning. Springer Publishing Company, Incorporated. 2008. - 757 p.

273. Keynes J. M. The General Theory of Employment, Interest, and Money. - London: Macmillan, 1979 – 400 p.

274. Markowitz, Harry M. Portfolio Selection / Harry M. Markowitz // Journal of Finance, Vol. 7, No. 1. (Mar., 1952), pp. 71-91.

275. Marshall A. Principles of economics [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.econlib.org/library/Marshall/marP.html>

276. Musman, S. A Measurable Definition of Resiliency Using “Mission Risk” as a Metric / Scott Musman, Seli Agbolosu-Amison. – MITRE Corporation, February, 2014 – 20 p.

277. Posokhov I. M. Main risks and opportunities for international business / I. M. Posokhov, U. V. Zhadan // Проблемы экономики, организации и управления в России и мире : материалы 7-й Междунар. науч.-практ. конф., 7 октября 2016 г. / отв. ред. Н. В. Уварина. – Прага, Чешская Респ. : WORLD PRESS s r.o. - 2016. – С. 126-127.

278. Posokhov I. M. The features of risk management on oilseed industry enterprises / I. M. Posokhov, U. V. Zhadan // Theoretical & Applied Science. – 2017. – Iss. 01, vol. 45. – P. 101-108.

279. Posokhov I. M. The improvement of approaches to the classification of

risks of industrial enterprises / I. M. Posokhov, U. V. Zhadan // Marketing and Management of Innovations = Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2016. – № 4. – P. 285-300.

280. Posokhov I (2012) Analysis of risk category and scientific approaches to determination of risk. Visnyk natsionalnoho technichnoho universytetu KhPI, no. 5, 2012.

281. Schumpeter J. The Theory of Economic Development: An Inquiry Into Profits, Capital, Credit, Interest, and the Business Cycle. - Transaction Publishers, 1983 – P. 255.

282. Sharpe, William F. A Simplified Model for Portfolio Analysis / William F. Sharpe // Management Science, Vol. 9, No. 2 (Jan., 1963), pp. 277-293.

283. Sharpe, William F. Capital Asset Prices: A Theory of Market Equilibrium under Conditions of Risk / William F. Sharpe // The Journal of Finance, Vol. 19, №3 (Sep., 1964) - pp. 425-442.

284. The MITRE Institute, September 1, 2007, *MITRE Systems Engineering (SE) Competency Model*, Version 1 - pp. 10, 40-41.

285. Tobin, G. National Economic Policy (Essays) / G. Tobin. - New Haven: Yale University Press (May 1966).

286. Zadeh, L.A. Fuzzy sets / L.A. Zadeh // Information and Control, Vol. 8 - Issue 3 (June 1965) - pp. 338-353.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Таблиця А.1 – Сучасні підходи до визначення сутності поняття «ризик»

Автор, джерело	Визначення
1	2
Ризик ототожнюється з негативними або позитивними наслідками	
Вигівська І.М. [26, с. 6]	«Ризик – усвідомлена ймовірність виникнення негативних або позитивних наслідків діяльності, здійсненої в умовах впливу та змін зовнішніх і внутрішніх факторів господарювання та в результаті реалізації обраних управлінських рішень, які впливають на фінансовий стан підприємства, що дозволяє забезпечити єдиний підхід до облікового відображення діяльності підприємств в умовах ризику»
Десятнюк О.	«Ризик – це можливість настання втрат або збитків внаслідок появи непевної події, вибраного рішення чи стратегії діяльності»
Посохов І. М. [173]	«Ризик – це невід’ємна умова для здійснення дії (події) з імовірнісними несприятливими наслідками, що виражається в можливості отримання негативного або небажаного результату»
Райзберг Б.А., Лозовский Л.Ш., Стародубцева Е.Б. [123]	«Ризик - небезпека виникнення непередбачуваних втрат очікуваного прибутку, доходу або майна, грошових коштів, інших ресурсів у зв'язку з випадковою зміною умов економічної діяльності, несприятливими обставинами»
Ризик як відхилення фактичного результату від запланованого або прогнозного (очікуваного)	
Глібчук В. М. [38]	«Ризик – це поєднання можливості досягнення як небажаних, так і особливо сприятливих відхилень від запланованих результатів у разі прийняття рішення з множини альтернативних рішень в умовах невизначеності та ситуації неминучого вибору»
Гриценко Л. Л. [45]	«Ризик – ймовірність будь-яких відхилень отриманого результату від очікуваного у зв'язку з існуванням невизначеності в передбаченні результату здійснюваних процесів»
Куташенко М. В. [117, с. 6]	«Ризик – як категорія дає змогу виявити відхилення фактичного результату від прогносної характеристики в умовах конкурентної боротьби на ринку та полягає в мінімізації витрат з метою отримання додаткового прибутку порівняно з прогнозованим варіантом, в умовах наявності альтернатив при прийнятті управлінських рішень та невизначеності виробничих ситуацій»
Ризик як можливість або ймовірність настання події	
Свідерська А. В. [198, с. 23]	«Ризик – це можливість настання події у майбутньому внаслідок прийняття рішень в умовах невизначеності, що пов'язана із негативними або позитивними відхиленнями від прогнозованого результату»
Сінельник В. В. [203, с. 16]	«Ризик – ймовірність виникнення негативної події в результаті прийняття рішення в умовах невизначеності середовища функціонування господарюючого суб'єкта»

Продовження таблиці А.1

1	2
Ризик ототожнюється з його кількісною оцінкою	
Пенкаль Н. А. [165, с. 20]	«Ризик – величина, яка підлягає кількісному виміру та являє собою ймовірність настання несприятливого результату, тобто недоотримання прибутку від підприємницької діяльності або ймовірність знецінення вартості активів компанії і як результат вартості самої компанії»
Мусман С., Агболозу-Амісон С. [276]	«Ризик – величина, яка залежить як від ймовірності події, так і від зміни в цінності, коли ці події відбуваються»
Цвайг Х. І., Гримак А. В. [235]	«Ризик – це величина, що характеризує втрати, пов'язані з неправильними управлінськими рішеннями, прийнятими в результаті вивчення економічної, політичної та соціальної ситуації, в якій протікає діяльність підприємства»
Ризик пов'язують з невизначеністю або її наслідками	
Блек Дж. [17]	«Ризик – опис невизначеності в ситуації, коли фактичний результат якої-небудь дії точно невідомий і передбачається, що він буде визначений в результаті випадкового вибору з декількох можливих варіантів, розподіл котрих відомий»
Кльоба Л. [99]	Ризик – це ситуативна характеристика діяльності будь-якого суб'єкта ринкових відносин, яка відображає невизначеність результату цієї діяльності і можливі несприятливі (або сприятливі) наслідки у випадку неуспіху (чи успіху)
Скакальський Ю. С. [204, с. 15]	«Ризик – це вплив невизначеності на досягнення стратегічних та оперативних цілей суб'єкта господарювання, що включає можливі збитки та потенційні виграші»
Устенко О. Л. [172, с. 31-32]	«Ризик представляє собою ситуативну характеристику діяльності будь-якого ринкового суб'єкта, що є наслідком невизначеності в його внутрішньому та зовнішньому середовищі, і при його реалізації для даного суб'єкта настають несприятливі наслідки»
Ризик як об'єктивно-суб'єктивна категорія	
Вітлінський В. В., Великоіваненко Г. І. [28, с. 57]	«Ризик - це економічна категорія, котра відображає характерні особливості сприйняття заінтересованими суб'єктами економічних відносин об'єктивно існуючих невизначеності та конфліктності, іманентних процесам цілепокладання, управління, прийняття рішень, оцінювання, що обтяжені можливими загрозами та невикористаними можливостями»
Калюжна Ю. В. [90, с. 6]	«Ризик – це суб'єктивно-об'єктивна економічна категорія, яка носить ймовірний необов'язковий характер, що виражається у потенційній зміні стану фінансових, трудових, матеріальних та інших видів ресурсів, а також нематеріальних активів і може мати наслідком втрати або вигоди»
Лопатовський В. Г. [127, с. 5]	«Ризик – це об'єктивно-суб'єктивна категорія, яка внаслідок впливу множини факторів характеризує багатоваріантність результатів діяльності суб'єкта господарювання або його бездіяльності, причому, коли існує невпевненість у досягненні будь-якого конкретного варіанту»

Закінчення таблиці А.1

1	2
Рудніченко Є.М. [194]	«Ризик – це об'єктивно-суб'єктивна категорія, що пов'язана з певною мірою невизначеності результату внаслідок прийнятого рішення (дії і/або обставин)»
Цвігун Т. В. [239]	«Ризик – це об'єктивно-суб'єктивна категорія, яка відображає особливості сприйняття суб'єктами економічних відносин ймовірності настання певної ситуації, яка може виникнути в будь-який час і в будь-якій діяльності в процесі здійснення дій або прийняття рішень та яка може призвести до непередбачених негативних наслідків (втрат прибутку, недоотримання доходів), позитивних наслідків (вигод) або ж до нульового результату»

Джерело: узагальнено авторами на підставі [26; 38;42; 90; 99; 123, 127; 136; 172; 194;198; 203;204; 238]

Таблиця А.2 – Сучасні підходи до визначення сутності поняття «управління»

Автор, джерело	Визначення
1	2
Балджи М. [6, С.198]	«Мистецтво та наука, спрямовані на забезпечення умов успішного функціонування будь-якої виробничо-господарської одиниці в умовах ризику»
Урбанович А. [227, с. 35]	«Направлений вплив на систему чи окремі процеси, що в ній відбуваються, для зміни її стану чи надання їй нових властивостей і якостей»
Мескон М. та інші [140, с. 38]	«Процес планування, організації, мотивації і контролю, який є необхідний для формування та досягнення цілей організації»
Хеддервик К. [230, с. 107]	«Сукупність взаємопов'язаних дій, обраних на підставі певної інформації та спрямованих на підтримку чи покращення функціонування об'єкта управління відповідно до поставлених цілей»
Кузьмін О. [114, с. 104]	«Цілеспрямована дія на об'єкт з метою змінити його стан або поведінку у зв'язку зі зміною обставин»
Кравченко В. [107, с. 5]	«Вид діяльності, спрямований на працівників організації з метою координації їх дій для досягнення поставлених перед організацією цілей»

Джерело: узагальнено авторами на підставі [6; 107; 114; 140; 230]

Таблиця А.3 – Сучасні підходи до визначення сутності поняття «управління ризиками»

Автор, джерело	Визначення
1	2
Carlo V. di Florio, Goguen G. A. and Feringa A [270]	«Управління ризиками – забезпечення ефективних процесів для виявлення, оцінки, пом'якшення та управління ризиками відповідності та етики в масштабах всієї організації. Управління ризиками – процес виявлення ризиків, оцінки ризику та вжиття заходів щодо зниження ризику до прийнятного рівня»
Устенко О. [230, с. 43]	«Управління ризиками – процес впливу на суб'єкт господарської діяльності, при якому забезпечується максимально широкий діапазон охоплення можливих ризиків, їх розумне (обґрунтоване) прийняття і зведення ступеня їх впливу на нього до мінімально можливих меж, а також розробка стратегії поведінки даного суб'єкта у разі реалізації конкретних видів ризиків»
Шегда А., Голованенко М. [253, с. 212]	«Управління ризиками – управління спрямоване на попередження можливих серйозних ускладнень у ринковій діяльності підприємства або максимально оперативне та ефективне усунення наслідків таких ускладнень, забезпечення стабільного, успішного господарювання Також управління ризиками – сукупність методів, прийомів і заходів, що дають змогу певною мірою прогнозувати настання ризикових подій і вживати заходів щодо їх запобігання або зниження негативних наслідків їх настання»
Тихомиров Т., Тихомирова Т. [221, с. 246]	«Управління ризиками – різновид управлінської діяльності з визначення, обґрунтування та впровадження в практику комплексу заходів, спрямованих на зменшення ризикових витрат, що представляють собою суму витрат, зроблених з метою зниження ризиків, і рівнів ризиків, які залишилися після їх впровадження»
Гранатуров В. [43, с. 7]	«Управління ризиками можна охарактеризувати як сукупність методів, прийомів, заходів, що дозволяють певною мірою прогнозувати настання ризикованих подій і вживати заходів щодо виключення або зниження негативних наслідків їх настання»
Мамаєва Л. [132, с. 49]	«Управління ризиками – процес ідентифікації та оцінки ризику з послідуємим вибором способу дії виходячи з наявності альтернативних варіантів вибору»
Покровський А. [171, с.73]	«Управління ризиками – цілеспрямований пошук і організація роботи по зниженню ступеня ризику, мистецтво отримання доходу (виграшу, прибутку) у невизначеній господарській ситуації»
Єрмасова Н. [60, с. 193]	«Управління ризиками – це наука і мистецтво управління ризиком інвестиційної діяльності, засновані на довгостроковому прогнозуванні, стратегічному плануванні, виробленні обґрунтованої концепції і програми адаптованої до невизначеності системи підприємництва, що дозволяє не допускати або зменшувати несприятливий вплив на результати відтворення стохастичних факторів і головне – отримувати в кінцевому рахунку високий дохід»

Закінчення таблиці А.3

1	2
Окольнишникова І., Каточков Е. [155]	«Управління ризиком – комплексний аналіз ризиків, пов’язаних з діяльністю підприємства, і розробку ефективних механізмів управління ризиками з ціллю забезпечення сталого розвитку та підвищення конкурентоспроможності»

Джерело: узагальнено авторами на підставі [43; 49; 60; 131; 155; 171; 193; 221; 230; 253; 270]

Таблиця А.4 – Сучасні підходи до класифікації ризиків

Автор, джерело	Сучасні підходи до класифікації ризиків
1	2
А. Маршалл [278]	Перші спроби у відношенні розрізнення видів і класифікації ризиків, зробив ще А. Маршалл, який визначив два типи ризиків: особисті і підприємницькі [278].
Й. Шумпетер [285]	Поділяв ризик на два види: «ризик, пов'язаний з можливим технічним провалом виробництва, і ризик, пов'язаний з відсутністю комерційного успіху».
Дж. М. Кейнс [273]	Дж. М. Кейнс виділяв три головні види ризиків [273]: – «підприємницький ризик – невизначеність одержання очікуваних доходів від вкладених інвестицій»; – «ризик позикодавця – ризик неповернення кредитів, який містить в собі юридичний ризик (ухиляння від повернення кредитів) і кредитний ризик (неможливість повернення кредиту як наслідок недостатності забезпечення)»; – «ризик змінення ціни грошової одиниці – імовірність втрати коштів у результаті курсових змін національної валюти (ринковий ризик)».
Дж. Сінкі [203, с.35]	«З точки зору фінансово-економічного управління компанією вірно пов'язує ризик з прибутковістю. Він класифікує ризики, виходячи з моделі «прибутку на капітал» [203, с.35]. «В залежності від впливу на доходи він виділяє портфельний ризик і ризик поточної діяльності. Складовими портфельного ризику є кредитний ризик, ризик ставки відсотка та ризик ліквідності. Ці ризики повинні визначати розміри капіталу, який банкові варто було б мати на руках» [203, с.36].
М. Круи, Д. Галай та Р. Марк [111, с. 45-56]	«Будують класифікацію ризиків таким чином: ринковий ризик (ризик процентних ставок, ціновий ризик акцій, валютний ризик, ризик зміни товарних цін), кредитний ризик, ризик ліквідності, операційний ризик, юридичний і регуляторний ризики, діловий (комерційний) ризик, стратегічний ризик, репугаційні ризики» [111, с. 45-56].
І. Т. Балабанов [5]	Автор поділяє всі ризики на дві великі групи: чисті і спекулятивні. До спекулятивних ризиків він відносить кредитний, валютний, процентний ризики тощо. Однак запропонована класифікація має недоліки. Зокрема, вона не містить вказівок на фактори, що впливають на різні ризики, а так само не охоплює всі їх види, наприклад, такі як законодавчий, галузевий. Сучасні підходи до класифікації економічних ризиків промислових підприємств об'єднують класифікацію ризиків за класифікаційними ознаками та системний підхід. Поділ ризиків за класифікаційними ознаками передбачає використання маркетингової інформації відповідно до конкретного виду ризику. В існуючих дослідженнях немає єдиного підходу до класифікації ризиків, тому у різних авторів кількість класифікаційних ознак коливається від 10 до 20, що породжує повторення ознак, їх суперечливість та важкість розмежування. Узагальнення, корегування та доповнення існуючих класифікацій дало змогу виділити найбільш важливі складові, які заслуговують уваги,

Продовження таблиці А.4

1	2
	вдосконалюють та спрощують поділ ризиків. До них віднесені дев'ять класифікаційних ознак такі як сфера прояву, природа виникнення, характер наслідків, види виробничої діяльності, ступінь допущеності, ступінь обґрунтованості, форма і час прояву, термін оцінки, можливість страхування.
М. М. Максимцов [131]	Пропонує класифікувати ризики в залежності від причини виникнення, можливого економічного результату, впливу інвестиційного клімату і зміни купівельної спроможності грошей. Запропонована ним класифікація за кількома відмітними ознаками чітко виділяє комерційні ризики, при цьому підкреслюється, що вони підпорядковують собі виробничі та торговельні ризики. Однак, слід зазначити складність у визначенні конкретних ризиків, відсутність уваги до майнових ризиків, система класифікації ризиків М.М. Максимцова занадто складна та розгалужена, що значно обмежує виявлення конкретних ризиків, їх оцінку та можливість ефективного управління ними на промисловому підприємстві.
В. М. Гранатуров [43]	Класифікує ризики за чинниками виникнення та характером обліку. Вказуючи сфери прояву ризику, вчений ділить їх на дві великі групи: політичні та економічні. Однак, дана класифікація носить занадто агрегований характер, що дозволяє назвати цю класифікацію недостатньо адаптованою для підприємництва.
В. В. Черкасова [176]	Ця класифікація [176] представлена в розрізі функціональних областей діяльності підприємства. Однак в загальну схему не ввійшли такі види ризиків, як соціальний і політичний ризик, ризик, пов'язаний з купівельною спроможністю.
Н. В. Хохлов [232]	Класифікація ризиків, запропонована Н. В. Хохловим [232], об'єднує ризики за родом діяльності, відображаючи ризикову ситуацію по кожному напрямку підприємницької діяльності. Вченим виділені фактори ризиків, що впливають на окремі види і групи ризиків.
М. А. Медведева [138]	Класифікація ризиків по відношенню до сфер людської діяльності, складена М. А. Медведевою і проведена за наступними напрямками: економічні, соціально-побутові, політичні, технологічні ризики, ризики в природокористуванні [138].
О. М. Дюжилова та Є. В. Русина [58, с. 63-64]	Пропонують «таку класифікацію ризиків: виробничий ризик, ринковий та ціновий ризики, фінансовий ризик, ризик технологій, ризик втрат від нещасних випадків, людський ризик, юридичний ризик, специфічні ризики (характерні для окремих сфер діяльності – гірничий ризик, несприятливі погодні умови, екологічний ризик тощо), транспортний ризик, соціальний ризик, політичний ризик, маркетинговий ризик, корупційний ризик» [58, с. 63-64].
М. Галіч, А. Михайлов, І. Івченко [37]	Дотримується позиції класифікації ризиків згідно характеру наслідків, відносячи до чистих ризиків природні, майнові, торгові, виробничі ризики, до спекулятивних – фінансові ризики. Серед фінансових ризиків значну увагу приділяють інвестиційним ризикам та недостатньо увагу виробничим [37].

Закінчення таблиці А.4

1	2
<p>О.Є. Кузьмін, Н. Ю. Подольчак, О.Р. Беднарська [115]</p>	<p>Новим підходом до розробки системи ризиків є класифікація за сферою виникнення, представниками цього підходу є О.Є. Кузьмін, Н. Ю. Подольчак, О.Р. Беднарська [115], які поділяють всі ризики на дві групи: ризики зовнішнього та внутрішнього середовища. До ризиків внутрішнього середовища ними віднесено: ресурсні, виробничо-господарські та комерційні ризики, кожний з яких, в свою чергу складається з підвидів. Недоліком запропонованої цими авторами класифікації є недостатня увага до ризиків зовнішнього середовища, які слід доповнити та конкретизувати згідно суб'єктивних та об'єктивних факторів.</p>
<p>Б. Мільнер та Ф. Льюїс [10]</p>	<p>Заслугує уваги система ризиків запропонована Б. Мільнером та Ф. Льюїсом [10], яка достатньо повно характеризує зовнішні та внутрішні групи ризиків, їх види. Цей підхід, рекомендований Б. Мільнером та Ф. Льюїсом, є одним з найбільш реальних. Проте, він також має окремі недоліки і потребує подальшого доопрацювання, зокрема дискусійним є такі внутрішні ризики як ризики постачання, транспортної і цінової дискримінації, які доцільно віднести до зовнішніх ризиків.</p>
<p>В.Г. Лопатовський [124; 125; 126; 127], Ю.В. Тюленева [223], Т.В. Цвігун [240].</p>	<p>Заслужують на увагу системи класифікації ризиків відносно сфери виникнення в роботах В.Г. Лопатовського [124;125; 126; 127], Ю.В. Тюленевої [223], Т.В. Цвігун [240]. Так, в публікації В.Г. Лопатовського [124] класифікація ризиків, пов'язаних зі страховою діяльністю, містить три класифікаційні ознаки: за фактором виникнення, можливістю страхування і обсягом відповідальності страховика, проте відсутні організаційні та інформаційні ризики.</p> <p>Основний аспект В.Г. Лопатовський звертає на зовнішні ризики, що він обґрунтовує значними розбіжностями в підходах до цього питання. Проте така класифікація згідно природи їх виникнення потребує їх конкретизації на об'єктивні і суб'єктивні. Ю.В. Тюленева поділяє ризики на зовнішні та внутрішні, що сприяє застосуванню методів управління підприємством залежно від джерел їх формування. Вважаємо, що поділ зовнішніх ризиків на передбачені та непередбачені є дискусійним. Крім того, бажано, особливо внутрішні ризики поділяти на суб'єктивні і об'єктивні.</p> <p>Заслужують на увагу рекомендації Т.В. Цвігун [240] щодо комплексного підходу до сучасної класифікації ризиків за сферою виникнення. Основний акцент націлено на внутрішньогосподарські, комерційні та ресурсні ризики з подальшим їх розмежуванням на підвиди. На жаль в системі внутрішніх ризиків відсутні суб'єктивні та об'єктивні ризики, що сприяло би їх конкретизації та полегшило би формування механізму управління ризиками на підприємстві. На підставі виконаного аналізу публікації С. Цвігун [240], вважаємо, що слід об'єднати класифікаційні ознаки ризиків за термінами дії та характером прояву ризиків.</p>

Джерело: узагальнено авторами на підставі [10; 115; 124 - 127; 223; 240]

Таблиця А.5 – Шкала пріоритетів факторів ризиків

Автор, джерело	Фактори ризиків
1	2
Д.А. Штефанич [229]	Вважає, що неминучість ризику обумовлена свободою дії підприємця, орієнтацією діяльності на одержання високого прибутку, функціонування підприємства в конкурентному середовищі.
В.В. Глущенко [40]	Виділяє природні джерела ризику, ненадійність елементів операцій і систем та людський фактор.
Р.М. Качалов [93], Г.Б. Клейнер [98], П.Г. Грабовий [42; 191]	Однією з найбільш поширених класифікацій ризиків є поділ на зовнішні та внутрішні фактори ризику в залежності від сфери їх виникнення.
Р.М. Качалов [93]	<p>Рекомендує поділяти фактори ризику на внутрішні та зовнішні. В основу такої класифікації ним покладено функціональні зв'язки підприємства та складові його внутрішнього середовища. Це обумовлено тим, що, з однієї сторони, зовнішнє середовище впливає на невизначеність діяльності підприємства, а з другої сторони, безпосередньо саме підприємство створює непередбачену ситуацію. До зовнішніх факторів ним віднесені політичні, науково-технічні, соціально-економічні та екологічні фактори, а до внутрішніх – фактори ризику відтворювальної діяльності сфер управління, обігу, виробництва. Останні включають в себе фактори ризику основної, допоміжної та забезпечувальної діяльності.</p> <p>З точки зору Р.М. Качалова [93] така класифікація дозволяє визначати загрози підприємству, виявляти причини виникнення небажаних результатів, попередньо здійснювати оцінку масштабів факторів ризику, знайти методи управління ризиками та сформулювати інформаційну базу для прийняття управлінських рішень. Проста класифікація ризиків не ліквідує розмежованості та суперечливості ризиків, не дає можливості проведенню їх аналізу та вибору найбільш раціональних методів управління ними. Цьому сприяє системний підхід. Системний підхід направлено на формування маркетингової інформації згідно ознак можливого результату, причин виникнення, залежності від купівельної спроможності; сфери діяльності; характеру наслідків та сфери виникнення.</p>
П.Г. Грабовий [42; 191], С.М. Ілляшенко [84]	П.Г. Грабовий [42; 191], С.М. Ілляшенко [84] за природою виникнення виділяють суб'єктивні та об'єктивні фактори. С.М. Ілляшенко [84] усі фактори, які впливають на зростання ступеня ризиків поділяє на дві групи – об'єктивні та суб'єктивні. До об'єктивних ним віднесено чинники, які не залежать безпосередньо від суб'єкта інноваційної діяльності. Конкретне підприємство має будувати свою діяльність так, щоб згладжувати їх деструктивний вплив і використовувати сприятливі можливості. До об'єктивних чинників ризиків належать фактори безпосереднього та опосередкованого впливу. До суб'єктивних факторів С.М. Ілляшенко відносить ті, які безпосередньо характеризують суб'єкт господарювання, що реалізує інноваційний процес.

Закінчення таблиці А.5

1	2
	<p>Згідно С.М. Ілляшенко [82; 86; 87; 134; 135] види інноваційних ризиків можна представити у вигляді структурної таблиці з поділом на ризики мікро- та макросередовища, що дуже точно класифікує інноваційні ризики.</p> <p>Також в публікації [82] запропонована авторська класифікація інноваційних ризиків по видам прояву чинників, що їм сприяють. Цей підхід повною мірою розкриває класифікаційні ознаки ризиків.</p>
Ю.В. Тюленева [223]	<p>Ю.В. Тюленева [223] зовнішні фактори поділяє на суб'єктивні та об'єктивні. До зовнішніх об'єктивних факторів нею віднесено політико-правові, соціально-економічні, природно-екологічні, науково-технічні, культурно-демографічні фактори. Зовнішні суб'єктивні фактори об'єднують споживачів, постачальників та референтні групи, які заслуговують особливої уваги. З точки зору дослідника, референтні групи це – інституції, на які індивідуум орієнтується при оцінці та формуванні своїх поглядів, відчуттів та дій. У виробничій діяльності як фізичні, так і юридичні особи діють відповідно до стандартів, сформованих оточуючим середовищем, тобто до вимог середовища, а саме референтних груп. Звідси діяльність підприємства також орієнтується на референтні групи, в якості яких можуть бути конкуренти або підприємства різних галузей економіки. Саме вони можуть бути непрямими конкурентами або еталонами діяльності.</p> <p>До внутрішньо-організаційних факторів Ю.В. Тюленева відносить фактори організації, кадри, інформацію, технології, ресурсну базу [223]. На наш погляд, класифікацію внутрішньо-організаційних факторів слід поділити на об'єктивні та суб'єктивні, що сприятиме більш конкретному визначенню ознак класифікації ризиків. Методичні засади класифікації ризиків Ю.В. Тюленєвої [223] слід доповнити ознаками їх класифікації.</p>
О.С. Дуброва [56]	<p>Згідно сфер виникнення О.С. Дуброва [56] рекомендує зовнішні фактори поділяти за ступенем прямого та непрямого впливу. До факторів прямого впливу нею віднесені законотворча політика держави з регулювання господарської діяльності, непередбачені дії органів місцевої та державної влади, податкова система, відносини з партнерами, конкуренція, рівень злочинності. Фактори непрямого впливу об'єднують політичну ситуацію, науково-технічний прогрес, економічну ситуацію в країні та галузі, ринкову кон'юнктуру, міжнародні події, кліматичні та геологічні умови. Класифікація факторів за ступенем впливу дещо громіздка, створює перепони в класифікації ризиків та не вирішує проблеми спрощення класифікації ризиків. Така ж ситуація складається з внутрішніми факторами. До недоліків слід віднести відсутність розмежованості факторів згідно об'єктивного та суб'єктивного середовища, що не сприяє вирішенню питань з мінімізації наслідків ризиків на підприємстві.</p>

Джерело: узагальнено авторами на підставі [40;42; 56; 84; 93; 98; 191; 223;229]

Інформація про членів редакційної колегії

Посохов Ігор Михайлович – доктор економічних наук, професор кафедри «Економіки бізнесу та міжнародних економічних відносин» НТУ «ХП». Напрямок наукової діяльності: управління ризиками, ціноутворення, міжнародні економічні відносини, менеджмент, корпоративне управління, маркетинг, фінанси, економіка. Автор понад 250 наукових і науково-методичних робіт, серед яких 5 монографій, 2 підручника та 9 навчальних посібників, у тому числі 2 з грифом МОН, понад 70 наукових статей та тез. У коло наукових інтересів входять проблеми менеджменту, управління ризиками (ризик-менеджменту), ціноутворення, міжнародних економічних відносин, корпоративного управління, маркетингу, фінансів, економіки, державного регулювання економіки та цін, банківської справи, лізингу, олійно-жирової галузі. Фахівець у галузі менеджменту, управління ризиками, ціноутворення, корпоративного управління, міжнародних економічних відносин, маркетингу, фінансів, банківської справи та економіки.

Дюжев Віктор Геннадійович – доктор економічних наук, професор кафедри «Економіки бізнесу та міжнародних економічних відносин» НТУ «ХП». Напрямок наукової діяльності: інноваційна діяльність у енергетиці, менеджмент, економіка. Автор понад 100 наукових і науково-методичних робіт, серед яких монографії, підручники та навчальні посібники, наукові статті. Фахівець у галузі: інноваційної діяльності, міжнародних економічних відносин, менеджменту, економіки.

Жадан Юлія Володимирівна – кандидат економічних наук. Напрямок наукової діяльності: менеджмент, управління ризиками, олійно-жирова галузь, економіка. Автор 30 наукових публікацій, серед яких монографії, підручники та навчальні посібники, наукові статті. Фахівець у галузі: менеджменту, управління ризиками, олійно-жирової галузі, економіки.

Сусліков Станіслав В'ячеславович – кандидат економічних наук, доцент кафедри «Економіки бізнесу та міжнародних економічних відносин» НТУ «ХП». Напрямок наукової діяльності: менеджмент, економіка. Автор понад 70 наукових публікацій, серед яких монографії, підручники, навчальні посібники, наукові статті.

Новік Ірина Олексіївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри «Економіки бізнесу та міжнародних економічних відносин» НТУ «ХП». Напрямок наукової діяльності: менеджмент, економіка. Автор понад 200 наукових публікацій, серед яких монографії, підручники, навчальні посібники, наукові статті.

Інформація о членах редакційної колегії

Посохов Ігорь Михайлович – доктор економічних наук, професор кафедри «Економіки бізнесу та міжнародних економічних відносин» НТУ «ХПІ». Напрямок наукової діяльності: управління ризиками, ціноутворення, міжнародні економічні відносини, менеджмент, корпоративне управління, маркетинг, фінанси, економіка. Автор більше 250 наукових та науково-методических робіт, серед яких 5 монографій, 2 підручників та 9 навчальних посібників, в тому числі 2 з грифом МОН, більше 70 наукових статей та тезисів. В коло наукових інтересів входять проблеми менеджменту, управління ризиками (ризик-менеджмент), ціноутворення, міжнародних економічних відносин, корпоративного управління, маркетингу, фінансів, економіки, державного регулювання економіки та цін, банківського справи, лізингу, масложирової галузі. Спеціаліст в області менеджменту, управління ризиками, ціноутворення, корпоративного управління, міжнародних економічних відносин, маркетингу, фінансів, банківського справи та економіки.

Дюжев Віктор Геннадієвич – доктор економічних наук, професор кафедри «Економіки бізнесу та міжнародних економічних відносин» НТУ «ХПІ». Напрямок наукової діяльності: інноваційна діяльність в енергетиці, менеджмент, економіка. Автор більше 100 наукових та науково-методических робіт, серед яких монографії, підручники, навчальні посібники, наукові статті. Спеціаліст в області: інноваційної діяльності в енергетиці, міжнародних економічних відносин, менеджменту, економіки.

Жадан Юлія Володимирівна – кандидат економічних наук. Напрямок наукової діяльності: менеджмент, управління ризиками, масложировая галузь, економіка. Автор 30 наукових публікацій, в тому числі монографій, підручників та навчальних посібників, наукових статей. Спеціаліст в області: менеджменту, управління ризиками, масложирової галузі, економіки.

Сусліков Станіслав В'ячеславович – кандидат економічних наук, доцент кафедри «Економіки бізнесу та міжнародних економічних відносин» НТУ «ХПІ». Напрямок наукової діяльності: менеджмент, економіка. Автор понад 70 наукових публікацій, серед яких монографії, підручники, навчальні посібники, наукові статті.

Новік Ірина Олексіївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри «Економіки бізнесу та міжнародних економічних відносин» НТУ «ХПІ». Напрямок наукової діяльності: менеджмент, економіка. Автор понад 200 наукових публікацій, серед яких монографії, підручники, навчальні посібники, наукові статті.

Наукове видання

ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Монографія

Колектив авторів:

докт.екон.наук, професор І. М. Посохов

докт.екон.наук, професор В. Г. Дюжев

канд.екон.наук Ю. В. Жадан

канд.екон.наук, доцент С. В. Сусліков

канд.екон.наук, доцент І.О. Новік

Відповідальний за випуск І. М. Посохов

Редактор:

Ю. В. Жадан

Комп'ютерна верстка та оригінал-макет:

Ю. В. Жадан

План 2022 р.

×Підп. до друку 15.02.22 р. Формат 60 84 1/16. Папір офсет. Друк цифровий.

Ум. друк. арк. 16,2.

Тираж 300 прим. Зам. № 15-02. Ціна договірна

Видавництво та друк

ФОП Іванченко І.С.

пр. Тракторобудівників, 89-а/62, м. Харків, 61135

тел.: + 38 (050/093) 40-243-50.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготівників та розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 4388 від 15.08.2012 р.

www.monograf.com.ua